МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВIАШАГIКХЕТА!

СЕРДАЛО
свет

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай областнойи Грозненски городскойи комитетий а Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета а орган
Орган Чечено-Ингушского областного, Грозненского городского комитетов Коммунистической партии Советского Союза и Верховного Совета Чечено-Ингушской АССР

№ 28 (2549) | Ера, 6 апрель, 1961 шу. | Мах 2 кеп.

ТХА КЪАХЬЕГАМ, ХЬО ДIАКХЕТА РЕСПУБЛИКА КЪАХЬЕГАМАХ!

Дешархой производственни бригадай республикански совещане Нохч-ГIалгIай АССР берригача дешархошка дань кхайкарал

Дукха деза бераш!

Укх лаьттан букъ тIа эггара ираз долшагIа дола бераш вай да. Дикача дас санна, даиман вай йоакхо ю Коммунистически парте, Советски правительствас, дерригача советски халкъо. Вайна шерра хьабийлаб къахьегама вахара никъ.

Доккхийча гIулакхех доал советски халкъ. Вай Даьхен сийрдача коммунистически кхоанено дегаш гIоз а даьха, семилетке де лаьрхIар чуийнна хьадеш доал из — коммунистически кхоаненна материальни лард йоллаш.

Иразеи дегаш гIоздаьннеи ха я хIанз вайгара, советски наьха берашкара яр. ХIанззе а, школашка деша даггIашехь а, кийчлу вай дизза коммунизм хьалъераш хила! Вай да коммунизм хьалъергьяраш, вай да цу чу дахаргдараш. Из вай ираз да, из вай гIозале я!

Коммунизма материальни лард хьайира даькъе лоархIамера этап я семилетка шоллатIеи кхоалагIеи шераш къасттача хана гулъенна хинна ССКП ЦК январски Пленум.

Пленума решенеша, Никита Сергеевича Хрущева даьча хьакъалерча хьехамашеи еннача предложенешеи хьахьекхар юрта боахама массе даькъе Iалаьмате дукха торонаш хилар.

Дукха деза доттагIий!

Январски Пленума решенеш кхоачашъяра вай новкъостал де деза воай даьшта-ноаношта, вежараштa, йижараштa, воай колхозашта, совхозашта. Къаьстта дукхагIа уйла тIаяхийта еза вай хьажкIий гибридни фу кхедарах опыташдара балхаш мамогга дегIадоаладарaи.

Iхе шера дукха хIама Iомадаьд вай дешархой бригадаша. Алхха цхьан 1960-ча шера вай яьккхай 23.790 тонн тайп-тайпара юртбоахама продукци, хьалкхедаьд 129.000 оалхазари кхыдола юрта боахама хьайоаши.

Производственни къахьегами Iилмаш Iомаделгеи дика вIаши дувзаш хиннай Каргалински дешархой бригада. 150 гектара тIа гибридни хьажкIий фу кхедаьд Каргалински школерча дешархоша, 15 гектара тIа дукха опыташ яра балхаш а, иштта тайп-тайпара кхыдола балхаш а леладаьд цар.

Дикка доккхий хIамаш карагIдаьннад Шалински района Колхозненски школерча дешархой бригадана, Грозненски, Наурски, Сунженски районашкарча дуккхача школай бригадашта.

Дукха деза къона хьажкIаш лелаераш, свекла лелаераш, баьца дaараш леладераш, комсаш лелаераш, хьайоаш леладераш! ДукхагIа, хьакхаштагIа юкъейоалае новаторий, дикагIа йолча дешархой бригадай опыт.

Оаха, республика школашкарча ерригача дешархой бригадайи звенойи викалаша, ССКП ЦК январски Пленума итогаши юртбоахама продукташ йоахилга алсамдаккхара а опыташ яра гIулакх дIахо дегIадоаладара а даькъе вайна хьалхашка латта декхараши дийца а дийца, республика школашкарча дешархой бригадайи звенойи берригача члений цIерах 1961-ча шера тIаэц ер социалистически декхараш:

юрта боахамах йоала продукци дукхагIа хилийтаргахьа лостабаь опыташ яра болх массе дешархой бригаде лелабе;

5030 гектар лаьттан тIа тайп-тайпара культураш дика хьувкъае. Цу даькъе 1630 гектара тIа гибридни хьажкIий фу хьалкхеде. «ВИР-42», «ВИР-63» яхача гибридни фуна хIара гектара тIара 50 центнерал кIезигагIа доацаши «буковинский-1» яхача гибридни фуна 20 центнерал кIезигагIа доацаши гибридни фу даккха;

боахама гIулакхашта дIагIоргдолча ялатийна лаьрхIа 2113 гектара тIа хьажкIаш хьалкхее, хIара гектара тIара укх боарамах хьажкIаш а йоахаш:

хий детташ доацача арахьарча лаьтташ тIара 30 центнерал кIезигагIа йоацаш;

лоамашта юхеи арахьеи дадача хиш деттача лаьтташ тIара 50 центнерал кIезигагIа йоацаш;

лоамий районашка 30 центнерал кIезигагIа йоацаш;

хIара гектара тIара ялатий 25 центнер, шекар доаккхача свеклай 230 центнер, баьца даарий 150 центнер, коартолий 87 центнер яккха;

77.310 сомийи декоративнии гаи кIотарги дIайогIа. ДIаегIача гаьнашта дика гIулакх деи уж лораеи;

дерригa балхаш агротехнически Iилманнеи практиканеи гучаьнна дикагIа йола говзалаш ларде а лувцаш де;

хьайбаш леладеча боахама даькъе дош лу 33 эзар оалхазари 4.400 кролики хьалкхее.

Къаьст-къаьстача районашкарча дешархой бригадаша шоашта тIаэц ер декхараш:

Сунженски района школашкарча дешархоша: хIара гектара тIара 48 центнерал кIезигагIа доацаш ялат даккха. Цу даькъе: фуалъяьхача хьажкIий (гибридни фуна лаьрхIа дIайийнараш йоацаш) 62,5 центнер, гибридни фуна лаьрхIача хьажкIий 35 центнер, шекар доаккхача свеклай 250 центнер, коартолий 80 центнер, сомийи декоративнии 24000 га дIайогIа, 2000 оалхазари 2000 кролики хьалкхее.

Грозненски района школашкарча дешархоша: ялаташ дIадийнача хIара гектара тIара 36 центнер йоаккхаш ялат даккха. Цу даькъе: фуалъяьхача хьажкIий (гибридни фу даккха аьнна дIадийна лаьтташ доацаш) хIара гектара тIара 45 центнер, гибридни фун 27 центнер, шекар доаккха свекла 200 центнер яккха; 14.400 сомийи вештеи гаьнаш дIайогIа, 18.230 оалхазари 1.350 кролики хьалкхее.

Урус-Мартановски района школашкарча дешархоша: ялаташ дIадийнача дерригача лаьттара хIара гектара тIара 42 центнер йоаккхаш ялат даккха. Цу даькъе: фуалъяьхача хьажкIий (гибридни фу даккха аьнна дIадийна лаьтташ доацаш) 60 центнер, гибридни фун 24 центнер, шекар доаккха свекла 300 центнер яккха; баьца даараш 300 центнер яккха; 2 гектар йолча комсий беша Iунал а даь, хIара гектара тIара 30 центнер комсаш яха; 1500 сомийи вештеи гаьнаш дIайогIа.

Шалински района школашкарча дешархоша: хIара гектара тIара гибридни фуна 30 центнер, шекар доаккхача свеклай 400 центнер, баьца даарий 250 центнер яккха; 1500 оалхазари 1000 кролики хьалкхее; сомийи декоративнии 3000 га дIайогIа.

Наурски района школашкарча дешархоша: ялаташ дIадийнача дерригача лаьттара хIара гектара тIара 27,5 центнер йоаккхаш ялат даккха. Цу даькъе: хIара гектара тIара фуалъяьхача хьажкIий (гибридни фу даккха аьнна дIадийна лаьтташ доацаш) 30 центнер, гибридни фу 25 центнер, силоса лаьрхIа 200 центнер, комсаш 75 центнер яккха; 100 гектара тIарча къонача комсий беша Iунал де; сомийи вештеи 150 га дIайогIа, сомийи вештеи 1300 гаьна Iунал де.

Наьсарен района школашкарча дешархоша: ялаташ дIадийнача дерригача лаьттара хIара гектара тIара 40 центнер йоаккхаш ялат даккха. Цу даькъе: хIара гектара тIара фуалъяьхача хьажкIий (гибридни фу даккха дIайийна хьажкIаш йоацаш) 55 центнер, гибридни фун 25 центнер яккха; сомийи вештеи 3000 га дIайогIа.

Надтеречни района школашкарча дешархоша: гибридни фуна дIадийнача дерригача лаьттара хIара гектара тIара 20 центнер йоаккхаш фу даккха, 250 центнер баьца дaараш даха; 1000 га дIайогIа.

Ачхой-Мартановски района школашкарча дешархоша: ялаташ дIадийнача дерригача лаьттара хIара гектара тIара 40 центнер йоаккхаш ялат даккха. Цу даькъе: хIара гектара тIара фуалъяьхача хьажкIий (гибридни фу даккха дIадийна лаьтта доацаш) 50 центнер, гибридни фун 30 центнер, шекар доаккха свекла 250 центнер яккха; сомийи вештеи 2410 га дIайогIа.

Шелковской района школашкарча дешархоша: хьажкIаш дIайийнача дерригача лаьттара хIара гектара тIара 30 центнер йоаккхаш фуалъяьхa хьажкIаш, 400 центнер шекар доаккха свекла яккха, 300 центнер баьца дaараш даха, 100 центнер комсаш яха; 5000 га дIайогIа.

МагIалбика зонерча школашкарча дешархоша: хьажкIаш дIайийнача дерригача лаьттан хIара гектара тIара 48,8 центнер йоаккхаш фуалъяьха хьажкIаш, 100 центнер баьца дaараш даха; 5000 га дIайогIа.

Гудермесски района школашкарча дешархоша: хIара гектара тIара 20 центнер гибридни фу, 230—350 центнер шекар доаккха свекла яккха; сомийи вештеи 10.500 га дIайогIа; 60 грамм саллараш дахка а 180 килограмм чилла боаккха бурилгаш паччахьалкхенна дIаяла а.

Каргалински района школашкарча дешархоша: хьажкIаш дIайийначa дерригача лаьттан хIара гектара тIара 35 центнер йоаккхаш фуалъяьха хьажкIаш яха. Цу даькъе: хIара гектара тIара 45 центнер фуалъяьха хьажкIаш яха (гибридни фуна лаьрхIа дIайийнараш йоацаш), 25 центнер гибридни фу даккха; хIара гектара тIара 300 центнер свекла яккха; 8000 оалхазар кхеде а 800 грамм саллараш дахка а; сомийи вештеи 3000 га дIайогIа.

Первомайски района школашкарча дешархоша: 4 гектар лаьттан хIара гектара тIара 42 центнер йоаккхаш фуалъяьха хьажкIаш яха, хIара гектара тIара 100 центнер коартолаш яха; 800 га дIайогIа.

Саясановски района школашкарча дешархоша: хьажкIаш дIайийнача дерригача лаьттан хIара гектара тIара 37 центнер йоаккхаш фуалъяха хьажкIаш яха; сомийи вештеи 15.950 га дIайогIа, 35.400 гаьна Iунал де.

Веденски района школашкарча дешархоша: хьажкIаш дIайийнача дерригача лаьттан хIара гектара тIара 30 центнер йоаккхаш фуалъяьха хьажкIаш яха, хIара гектара тIара 22 центнер гибридни фу даккха; сомийи вештеи 1.300 га дIайогIа, 20 Iаьса Iунал де.

Ножай-Юртовски района школашкарча дешархоша: хьажкIаш дIайийнача дерригача лаьттан хIара гектара тIара 25 центнер йоаккхаш фуалъяьха хьажкIаш, 15 центнер гидуаргаш яха; 1100 оалхазар хьалкхеде; 3500 га дIайогIа.

Советски района школашкарча дешархоша: 1,75 гектар долча лаьттан хIара гектара тIара 40 центнер йоаккхаш фуалъяьха хьажкIаш, 250 центнер шекар доаккха свекла, 90 центнер коартолаш яха, 150 центнер баьца дaараш даха; сомийи вештеи 200 га дIайогIа, сомийи вештеи 1000 гаьна Iунал де; 12 хьакха хьалкхее.

Курчалоевски района школашкарча дешархоша: хьажкIаш дIайийнача дерригача лаьттан хIара гектара тIара 45 центнер йоаккхаш фуалъяьха хьажкIаш яха; сомийи вештеи 1500 га дIайогIа; 14 хьакха хьалкхее а 24 грамм салларaш дахка а.

* * *

Деза бераш! Вай декхараш кхоачашдулаpгдолаш да. Уж кхоачашдара вай къахьегама ларде латтараш хила деза хIанзарча хьалха латтача юртбоахама Iилмана карагIдаьнна хIамаши тIайоалача хIамай дикагIа болча мастерий опыти.

Городашкарча школай дешархой тIахьех оаха ССКП ЦК январски Пленума решенеш чакхйоахаргйола сийлен декхараш кхоачашдеча тхона новкъостал дара.

Сийле хийла дунен тIа эггара хьалха коммунистически общество хьалъеш доаллача советски халкъа!

ЭГГАРА БЕХКТОКХАМЕГIА ЙОЛА ХА ХЬАЭТТАЙ

БIаьсти яьннай. Нагахь ха телхача ткъов а догIа а делхаш шийла хуле а сийнлуш латтача аренашеи зиза тохаш латтача бешамашеи хьахьокх йIовхал котъялар. Республикерча ерригача районашка дIадоладеннад бIаьстан балхаш. Денгара денга дукхагIа хул дIайийна яьнна культураш. Кени мукхи хьогге дIабийна а яьнна баьца дaараш, гидуаргаш, шекара свекла, кхыйола культураш дIаювш я хIанз колхозаши совхозаши. Хургйолча ССКП XXII съезда сийна семилетка кхоалагIча шера ерригa юртбоахама культураш дика хьувкъае шоаш тIаийца социалистически декхараш кхоачашдеш цхьаккха сахьат а ца доадеш хьинаре къахьегаш ба колхозникаши совхозий болхлойи.

Дика хоамаш да хIанз колхозийи совхозийи кхашкара хьахозараш. ДукхагIа долча боахамаша сиха а агротехнико маяхкара а чакхдоах дерригa балхаш. Апрель бутт хьахилале 22 эзар гектара тIа бIаьсти-юв культураш дIайийна яьннай республика. Соахка цу хана йийначул пхезза дукхагIа хул из. Къаьстта дика вIаштIехьдаьхад бIаьстан балхаш Наурски, Каргалински, Грозненски, Сунженски, Гудермесски районашка. Ерригa хьалха юв культураш дIайийнай, удобренеш йохкаш лаьттaш тоадаьд, хиш дийхкад, зяба макха баьккхаб цу районашкарча боахамаша. Дукха я вай республике цу тайпара шоай балхаш вIаштIехьдаьха районаш.

Бокъонца лаьрхIача хIанзза мара дIадолалуш латтац бIаьстан балхаш. Цхьабакъда, ССКП Центральни Комитета Пленума решенешеи цу Пленуме а зональни совещанешка а Н. С. Хрущева даьча къамаьлашеи дегаш уралттадаь а балха хьинар айдаь а болча юрта боахама къахьегамхошта юкъе денгара денга шерлуш латт хьалха латтарий мугIараш. БIаьстан дено шу кхоабалга а ховш къаьстта оарцатIбаьннаб бIаьстан балхашта механизатораш. Цар сихха гидуаргаш, баьца дaараш, шекара свекла, кхыйола хьалха юв культураш дIаюв, хьажкIаш дIаювргйола лаьтта кийчду, хIаьта уж балхаш дешше а гурахьа дийнача ялаташта макхаш доах. Дукха ба республике цу балхаш тIа шоай нормаш хIара денна тIехкхоачашъеш бола трактористаш, сеяльщикаш, кхы болхлой.

Ала деза цхьаццайолча районашка бIаьстан балхаш дика лелаш ца хилар. БIаьсти юв культураш дIаера геттара кIезига хIама карагIдаьннад Наьсарен, Шаьла, МагIалбика, Ачхой-Мартана районий колхозаштеи совхозаштеи. Бакъда цу районашка бIаьстан балхаш тIехьа дIадолалуш хилар. Цхьабакъда хьалха юв культураш дIаера план Наьсарен районо 1 процент, Шаьла районо 2 процент мара кхоачашъяь ца хилар хьахьокх цу районашка болх ледара лелар. Къаьстта во кийчо яь дIадоладаьд уж балхаш МагIалбика зонерча «Ингушский» совхозо. БIаьстан балхашта арабаьннача хьалхарча деношка а тIехьа нийслора цу совхоза кхашка йохаш а, чудотта доагор доацаш а, кхыча бахьанашта а тракториша болх ца беш моттигаш.

Цу тайпара дола гIулакхаш магийта йиш яц, хIана аьлча бIаьстан балхашта уж дика оарцагIа ца боале семилетка кхоалагIча шера тIаийца социалистически декхараш а ССКП ЦК январски Пленума решенеш а кхоачашъюлургьяц республикерча къахьегамхошка. Цудухьа ерригa юрта боахама культураш дикагIа тIаяргйолча ханашка, агротехнико маяхкара а сиха а дIайийна яхар да хIанз укх сахьате керттерадар.

Юрта боахаме эггара бехктокхаме йола ха я, бIаьсти ялат а кхы культураш а дIаюв ха. ДIаерга хьежжа хьувкъ культура. Цудухьа къаьстта теркам тIабахийта беза бIаьстан балхаш дика дара. КIоарга а йовкъаш ца йоахкийташ а де деза оахам, дика даха деза макхаш, фу дика дIадувргдолаш бокъонца кийчъе еза сеялкаш. Массайолча моттигашка цу балхашка бIарг локхаш а царна тIахьожам лоаттабеш а хила беза юрта боахама специалисташ. Агроном дIима кхашка хила веза ха я яр, хIана аьлча цига деш дола балхаш дикеи вои дарга хьежжа хьувкъаргья дIайийна культураш.

Дерригa бIаьстан балхаш дика чакхдаха дезилга кхета а ца деш, дIадийча башха дацар яра-м яхаш из бехктокхаме гIулакх тесса леладешца цIенхаштта къовсам лоаттабе а ерригa общественность царна духьалъяккха а декхарийла я партийни профсоюзни организацеш.

Эггара лоархIамегIа йола культура я вай республике хьажкIаш. Дуккха хьажкIаш эш вай республика боахамашта хьайбашта фуа дIае а, цул совгIа 3,8 миллион пунт хьажкIаш паччахьалкхенна дIаяла декхар а тIаийцад Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхоша. Цудухьа вай республикера къахьегамхой декхарийла ба берригa шоай низ тIа а бахийта из культура дикагIа хьувкъаргйола гIулакх вIаштIехьдаккха. Цу хьакъехьа дика хьокхам лу вай республикерча хьалха латтача боахамаша, бригадаша, звеноша. Партийни, советски, профсоюзни, комсомольски организацей, боахамий кулгалхой декхар да хьалха латтарий опыт берригача хьажкIий кхашка балхаш деча къахьегамхошка дIайовзийтар а цар опытах бокъонца пайда эцар а.

Юрта боахама специалистий лоархIам чIоаггIа лакхбеннаб хIанз. Юрта боахаме кердадар юкъедахьара гIулакха хьалха латта веза агроном, Iилманна карагIдаьннараш а хьалха латтарий опыт а колхозникаштеи совхозий болхлоштеи бокъонца дIайовзийта еза цо.

ХIанз бIаьстан балхаш сихденнача хана эргабаккха беза шоай болх колхозийи совхозийи партийни организацеша а. Наха юкъе беш бола политически болх керттерча даькъе кхай тIа бе беза хIанз. Наха юкъе политически болх барал совгIа коммунисташи комсомольцаши декхарийла ба берригача колхозникашта а совхозий болхлошта а хьокхам луш къахьега. ТIаккха мара вIаштIехьдаргдац цар бIаьстан балхаш ханнахьа а дика а чакхдахара, дIаюв ерригa культураш хьувкъаяра, 1961 шера тIаийца социалистически декхараш кхоачашдара юрта боахама къахьегамхой оарцагIа баха а ССКП ЦК январски Пленума решенеш кхоачашъе а.

Дика а ханнахьа а чакхдаха семилетка кхоалагIча шерара бIаьстан балхаш!

Н. С. Хрущеви Модибо Кейти дIа-юха гIоргхиларах

ХIанз ше Африка цхьадолча мехкашка вахача хана официальни визитах Мале Республике хьийхав СССР-а Министрий Совета Председатель Н. С. Хрущев Мале Республика правительства председатель волча Модибо Кейта. Н. С. Хрущев вахa раьза хиннав.

Шоай оагIонгахьара СССР-а Лакхехьарча Совета Президиума Председатела Л. И. Брежневеи СССР-а Министрий Совета Председатела Н. С. Хрущевеи Мале Республика правительства председатель Модибо Кейт а хьийхар СССР-а Лакхехьарча Совета Президиумеи Советски правительстваи хьаша волаш Советски Союзе ва. Председатель Модибо Кейт а раьза хилар Советски Союзе ва.

ДIа-юха гIоргбола ханаш дипломатически наькъашка гIолла къоастаергйолаш соцадир оагIонаша.

СССР-а Министрий Совета Председатель Н. С. Хрущев Мале Республике вахарои Мале республика правительства председатель Модибо Кейт Советски Союзе вароиСССР-а а Мале Республикана а юкъера гIулакхаш дегIадоаладергхиларах, чIоагIдергхиларах тешаш бар шаккхе а оагIув.

ДIаювча ерригача культурай фу кийча хила деза

БIаьстан юхьера балхаш ду ха хьатIаэтта хиларах сухал бе безаш ба механизатораши полеводаши. Культураш дIае кийчлуш ба Первомайски районера къахьегамхой а.

Укхаза лоаман-климатически хьалаш хилар бахьан долаш хIанз а культураш дIае болабеннабац, цхьабакъда, лаьтташ массайолча колхозашка оахаш латт. Болх кхехкаш латт Ленина цIерахча колхоза кхашка, араьннай 11 трактор, нохараш, квадратно-гнездовой хьисапе хьажкIаш дIае кийча я сеялкаш. Дика къахьийгад нов. Хучбарова кулгалдеча хьажкIаш лелаерий звенос. Шоаш леладеча кхашка 500 тонн моттигера удобренеш тейсай цар, 50 гектар долча лаьтта бIаьстанара оахам даь баьннаб уж.

ГIулакх вогIа латт председатель нов. Гудиев Султан волча «Дружба» яхача колхозе.

Ханнахьа йоакхо ца яр а балхаш во вIаштIехьдахар а бахьан долаш, бIаьстан юхьера балхаш де ерригa техника кийча йоллашехьа а, бIаьстан юхьера оахам 29 марта мара дIадоладаьдац укхаза, хIаьта ерригa аьхар 8 гектар мара а яц.

Культураш дIаг кийча хилар духьа апрель бетта хьалхара ши кIира дIадалалехьа оасар дохадеш лущильникаш а токхаеш, макхаш даха е лаьтташ юха аха дезарга.

Ялатийна лаьрхIа 500 гектари силоса лаьрхIа 482 гектари хьажкIаш, 220 гектар гидуаргаш, 200 гектар коартолаш дIае езаш я район укх шера.

ХьажкIийи гидуаргийи фу хIанзале а кийча да, цхьаоакъда, дIаюв коартолаш яц районе. ХьалхагIе а денз оарцагIа а баьнна, дIае коартолаш ханнахьа Iалашъе езаш бар колхозийи начальник нов. Максимов волча юртбоахама инспекцеи кулгалхой.

Н. РУСЛАНОВ.

ТОЛАМЕ КХОАЧАШЪЕШ ЛАТТ семилетка кхоалагIча шера план

1961 шера хьалхарча квартале промышленни производства план кхоачашъяра итогий хьакъехьара Нохч-ГIалгIай АССР статистически Управлене хоам

Республика промышленность дегIайоалаеш дикка толамаш даьхад 1961 шера хьалхарча квартале.

Ерригача промышленни производства план 1961 шера хьалхарча квартале 105 процент кхоачашъяьй.

Квартала енна заданеш дикка тIехкхоачашъяьй Совнархоза керттерча промышленноста доакъоша — мехкдаьтта доахача, мехкдаьтта чакхдоахача, химически, хьу чакхйоахача, гIишлой материалаш еча, кхачан.

Квартальни план цу тайппара тIехкхоачашъяьй Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета промышленни предприятеша а.

Соахкарчул 10 процент доккхагIа социалистически декхараш тIаийцад 1961 шера, хIаьта 1960 шера хьалхарча кварталаца нийсбича республикаи Совнархозеи промышленни продукце боарам 13 процент лакхбеннаб укх шера хьалхарча квартале. Совнархоза промышленноста керттера доакъош дикка дукхагIа дегIадаьхкад Совнархоза ерригача промышленностал.

Промышленни продукце лоархIамегIа дола тайпаш, 1960 шера укх ханалца даьхарашца нийсдича, еррал даьхад:

болат	— 109 процент
мехкдаьтта	— 138 »
газ	— 151 »
электроэнерги	— 102 »
фенол	— 166 »
ацетон	— 149 »
спирт синтетически	— 120 »
етта кирпишк	— 117 »
цIен тIа юлла кирпишк	— 105 »
мебель	— 124 »
херхаца чакхъяьккха хьу	— 141 »
кога бувха гIирс	— 104 »

Керда техника балха юкъеяккхар, производственни процессашта механизации автоматизации яр бахьан долаш 1960 шера цхьоалагIча кварталерчул 4,2 процент лакхъеннай къахьегама овсарле.

ХIаьта а, дуккхача промышленни предприятешка бизза пайда ийцабац производственни мощностехи долаш долча кхоачамехи.

Валови продукци яккхара хьалхарча квартала план кхоачаш а ца еш, кердача ахчанца лаьрхIача цхьа миллион сом гаргга болча маьха продукци еннаяц 23 промышленни предприяте.

1961 шера хьалхарча квартале даьча балхий итогаша хьахьокх республикерча промышленноста болхлоша 1961 шера — семилетка кхоалагIча шера план ханал хьалха кхоачашъе аьнна шоаш тIаийца социалистически декхараш дика кхоачашдеш хилар.

Нохч-ГIалгIай АССР Статистически Управлени.

Республика кхашка

Кхетамца вIаштIехьдаха кхашкара балхаш

БIаьстан балхаш сихха дIадоладаьд Наьсарен районе. Механизатораш лаьтта оахаш, макхаш доахаш, дисковани еш ба. Болх беча тракторий таташ да хозаш массанахьа а.

«Октябра 40 шу» яха совхоз укх шера дукха ялат дIаде дезаш я. 2100 гектар ялатийнеи 800 гектар силосаи лаьрхIа хьажкIаш, 700 гектар гидуаргаш, 300 гектар коартолаш, 1000 совгIа гектар кен, моша горох, цхьан шера хула баьцаш. Цунга гIортташ дукха ялат дIаде деза «Назрановский» совхоза а. ХьажкIаши иштта кхыйола культураши мамогга дикагIа хьалкхеяра чIоагIа къахьег механизатораша.

Дика дIахьу бIаьстан балхаш «Октябра 40 шу» яхача совхоза ТIой-Юртарча отделене. Ерригача техникана ремонт яьй, фу кийчдаьд. Отделене дIаювргья укх шера «ВИР-42», «ВИР-63», хIирий кIай зубовидни яха хьажкIаш. Кердача конструкце 8 навесни сеялка еннай отделенена. Болх бе ховш бола нах хьожабаьб цар тIа.

Къаьстта дика къахьегаш ба балха йоккха говзал йола трактористаш Албаков Махьмад, Аушев Iумарбик, Евлоев Бекхан, иштта кхыбараш а. ХIара дийнахьа йола нормаш 170 процент кхоачашъю цар. Иштта дика болх беш ба цу отделене йиълагIча бригада трактористаш Кодзоев Зяудин, Мерешков Дауд. Сменах 6—8 гектар лаьтта оах царех хIаране.

Отделене вIашагIъеллай хьажкIаш лелаю 20 звено, царех 8 механизированни я. 1500 гектара тIа хьажкIаш хьалкхееpгья звеной членаша.

ЧIоагIа къахьег Хамхоева звенос. Верригаш а 10 саг ва звеноца. Царна хьакъоастаяь участок 30 гектар я. Кхоачам хилла моттигера удобрени йиллай цар кхашка. Зябь еш кIоаргга лаьтта аьхад. ДIаде деррига фу кийчдаьд. Теша мегаргва цу отделене болхлоша тIаийца декхараш толамца кхоачашдергхиларах.

ТIой-Юртарча отделене къахьегамхошта юххе болх беш ба Наьсаркертерча отделенера къахьегамхой а. Зябь ахара план дIадахача шера кхоачашъяьяцар цига. ХIаьта лаьтташ ахара гIулакх во латт цига укх шера а. Болх ца беш латташ хул кастнаста техника. ХIаьта ремонт еча группа е еззача тайпара ремонт яьяц. Техника болх ца беш латтарах дукха а лаьтта улл хIанз а ца оахаш.

Ала дезаш да хIанз санна мара «Октябра 40 шу» яхача совхозе болх ца бойя тIаийца декхараш меттел укх шера план а кхоачашъергйоацилга. Техникана ремонт яра план кхоачашъяьяц. Планах 7000 тонн моттигера удобренеш кхашка яхка езача укх шера апрель бетта хьалхарча деношка кхаччалца йиллаяц 2473 тонн мара. Совхозо дIае езаш 7500 центнер коартолаш я. ХIаьта уж вIалла а йолаш яц. Цул совгIа, юрта боахама министерствас, хьахьожаьча 480 центнер хьажкIех хIанз а 48 центнер мара цIаенаяц.

БIаьсти дIаюв культураш — кени баьца дaараши дIаде болабеннаб совхозе. Цхьабакъда, уж дIадера план а кхоачашъяц цига. Ерригача совхозе 300 гектар кени 120 гектар горошеки дIае еза. 31-ча марта кхаччалца дIабе безачох 17 процент кени 8 процент горошеки мара дIайийнаяц.

Укх гаргарча деношка сихха оарцагIбовла беза совхоза кулгалхой сихха уж кхоачамбоацараш дIадахара. Берригa низ тIабахийта беза тIаийца декхараш толамца кхоачашдара.

Р. НАУРБИЕВ,
(тха корр.).

Сихха дIаювргья культураш

Дика денош эттад укх тIеххьарча хана. Цудухьа кхашкара балхаш сихха дIадоладаьд Ачхой-Мартановски района «Самашкинский» совхоза механизатораша. Шоай агрегаташ эггара хьалха кхашкарча балха араяьхай трактористаша Байкаевеи Исаевеи. Шин дийнахьа 25 гектара тIа мошача доакъарийна лаьрхIа кен дIабийнаб цар.

ХIанз совхоза кхашка зяба тIа макха боаккхаш латт. ТIоадал дукхатIа чусоцаяра, из болх сихагIа чакхбаккхара шоай низ а хьинар а ца кходеш къахьегаш ба механизатораш. 1-ча отделене трактористаша Каримова, Уциева, Дибаева диъ дийнахьа ерригача зяба макха баьккхаб 560 гектара йолча хIаьта йиълагIча отделене трактористаша — 700 гектар зяба тIа. Къаьстта дика болх беш ба механизатораш Жаворонко Анатолий, Ткаченко Василий, Маменко Александр, Тризна Владимир, иштта кхыбараш а.

Макха баккхара гIулакх дика вIаштIехьдаьккхад совхоза шоллагIча отделене а. Цхьабакъда, тIоадал соцаяра балхаш геттара тIехьадисад кхоалагIча отделене. КIезига макхаш деннад цу отделенена совхоза дирекце, берригаш а 24 макха мара бац, хIаьта, макха баккха беза лаьтта эзар гектар совгIа да. ТоъаI яц отделене трактораш а. ЦхьоалагIчеи шоллагIчеи отделенешка макха баьккха йисте а баьнна дада макхаш, хIаьта трактораш кагий балхаш деш я.

ДIа хIана лац цу отделенешкара макхаш кхоалагIча отделенена? Дукха ха ялалехьа совхоза керда макхаш лурга, йоах совхоза директора нов. Чернозубовеи керттерча агронома нов. Харламовеи, цул тIехьагIа лурга уж кхоалагIча отделенена. Цхьабакъда, цар дицдалийтад ха дIайодилга, денош дIайхагIа мел ух лаьтташ сихагIа докъалулга. ТIоадал хиларга хьежжа мара йиш хургьяц хьажкIаши шекар доаккха свеклаи дикка хьувкъийта.

Декхараш кхоачашдара коллектив оарцагIйоах совхоза рабочкомо

№ 15 йолча Грозненски шурий совхоза болхлоша, специалисташа, гIулакхерча наха чIоагIа дог раьза хинна тIайийцар аргIанна йоагIа Советски Союза Коммунистически парте XXII-гIа съезд 1961 шера 17 октябре гулъяра хьакъехьа ССКП ЦК январски Пленумо яь решени. Старопромысловски района мехкдаьттахоша баьча тIахьехамах вай республике эггара хьалхагIа цу коллективо шийна тIайийцар юртбоахама продукташ яхарах, паччахьалкхенга йоахкарах дола доккхий социалистически декхараш. 1960 шера республика совхозашта юкъе доккхагIа толамаш ше дахарах кхоачамбаь а ца Iеш, 1961 шера ше тIайийцача декхарашка цо лаьрхIад доахан соахкарчул 10,3 процент дукхагIа хилийта, хIара фуражни Iаттагара 2,4 процент дукхагIа шура яккха, хьайбашкара йоала продукташ 1960 шерарчул дукхагIа яха: шура — 18,9 процент, дулх — 36,1 процент, и. кх. дI.

Цунца дувзаденна бехктокхаме декхар эттад профсоюзни организацена хьалхашка — отделенешта, фермашта, бригадашта, звеношта, къаьст-къаьстача болхлошта юкъе яхь дика вIаштIехьъяккхар. Массане а цхьатарра яхь лаьцай, дикача къахьегама совгIаташца ССКП XXII-гIча съезда накъа баха дош деннача хьайбай боахамашкей кхашкей къахьегача болхлоша. Масала, хьахинна 1700 хурск хьалкхее аьнна бехктокхаме декхар тIайийцад свинара Иван Михайлович Ступникова, соахкарчул 230 литр дукхагIа хIара фуражни Iаттагара шура яккха лаьрхIад дикагIа йолча доярка Мария Степановна Бобыреваc, цул тIехьайисаяц доярка Салгиреева Хадижат а. ВоккхагIа волча жа Iуно — жа леладеча мастера М. Ц. Герасименкос лаьрхIад ший бригадацарча хIара 100 жийна тIехьа 140 Iаьхар хьалкхебе, и. кх. дI.

Берригача Нохч-ГIалгIай мехка а цул арахьа а дIахеза чакхдаьлар хьайбаш кхоабача балха а баха Iукх шера 10 бетта 4000 хьакха хьалкхее а паччахьалкхен плана чотах дIаяла а лаьрхIача болхлой комитета председатель хиннача Шарунов Митрофанеи механизатор хиннача Андреев Павелеи денна дош.

Партийни съезда боагIача тайпара накъа бахара тIайийца декхараш кхоачашде йиш хилар а лоархIаш, болхлой комитето (председатель нов. Селиванов) администрацегара хьадийхар яхье баьннарашта мел эшаш дола хьалаш кийчделга, лоацца хана хьакхарч кхоаба керда механизированни свинарник кийчъяь йоаккхилга. ХIанз цига 1700 хьакха кхоабаш ва нов. Шарунов. Болхлой комитето ший беррига низ оарцагIбаьккхаб совхоза администраце (директор нев. Шаго) агрозоотехнически гIулакхаш шоай ханнахьа кхоачашдара тIахьожам лоаттабара наькъаца чура кхоачамаш гучадахара а царех пайда эцара а яхье баьннарашта новкъостал дар духьа. Чакхдаха лаьрхIача гIулакхех дукхагIа дараш кхоачашделга отделеней управляющештеи фермай заведующештеи тIадожаш хиларах болхлой комитето ший балха плана тIа оттадаьд тIайийца социалистически декхараш мишта кхоачашду дувцаш отделеней кулгалхошеи комитеташеи еча докладашка ладувгIилга. Цул совнагIа, агрозосветтехмероприятеш кхоачашъяра тIахьожам лоаттабар духьа рабочкомо вIашагIъеллай совхоза болх дика бовзаш вола нов. Инякин керте латта массаза болх бу производственни совешани. Производственни совещане массаза тIахьожам лоаттабу ССКП XXII-гIча съезда сийна лаьцача яхье инженерно-технически а кулгалдеча балхаш тIа болча а болхлоша деча балхашта.

ГIулакхашка хьежжа ший организаторски болх хийцаб рабочкомо социалистически яхьа кулгалдара даькъе а. Хьайбаш леладеча болхлой яхьа итогаш яра порядок хийца а хийца, хIанз хIара итт дийнахьа даьча балхий итогаш ю. Цу профколлектива балхацара дика гIулакх да отделенешка а фермашка а ухаш, цо хан-ханнахьа заседанеш яр. Цун балхаца хIанз дукхагIа дакъа лаца баьннаб производстве хьалха латтараш, специалисташ, профсоюзни актив.

Традици а хинна дIаэттай цу боккхача а тайп-тайпарча а боахама коллективо Горячеисточненски совхоза къахьегамхошца лелаю яхь. ХIанз вIаштта массехк шу да шоайла вIаши юххе уллача цу шин коллективо яхь лелаю. Профсоюзни комитеташа вIаштIехьдаьккхад шоай боахамий балха опыташ шерра дIаюха йовзийтилга. Горячеисточненски совхозера хьайбаш леладераш дукхаза а хиннаб Грозненски совхоза отделенейи фермайи прогрессивни балха методаш хьаIомае баха, хIаьта шоай аргIанна дуккха пайдане гIулакхаш шоаш яхь лелаеча совхоза къахьегамхошкара хьаIомаде баха хиннаб Грозненски шурий совхоза болхлой а.

Шоай къахьегамхошта хувц-хувцаш карара кара тела Ще байракхаш телара гIулакх дIадоладаьд совхозий профсоюзни организацеша. Масала, хIанз Грозненски совхоза болхлой комитето яхье хьалха яьннача ферма коллективана еннай Горячеисточненски совхоза дирекцеи партийни организацеи карара кара тела Ще байракх, хIаьта Горячеисточненски совхоза рабочкомо шоай хьалха яьннача ферма коллективана Грозненски совхоза карара кара тела Ще байракх а еннай.

Совхоза администрацеи профсоюзни организацеи цхьана вIаштIехьдаьккхад итт дийнахьа шура дукхагIа яьккхача дояркашта карара кара тела цIе вымпел а маьхера совгIаташ а телилга. Из бахьан долаш шура дукхагIа яха а баьлар, хьайбай дозал дукхагIа тIадеттадала а даьлар.

Укх шера хьалхарча квартале паччахьалкхенга хьайбай продукташ йохкара план ханал хьалха кхоачашйир совхоза коллективо, 1677 центнер дулхи 6077 центнер шурей кхьачар Даьхенга. Социалистически яхье хьалхле лелаеш ба дояркаш новкъостий Бобырева, Асабаева Зура, воккхагIа вола жа Iу Герасименко, комбайнер-механик Федоров, хьажкIаш лелаю Слепченкои Сулейманови, иштта кхыбараши. Совхоза болхлой комитето шийна хьалхашка декхар оттадаьд ССКП XXII-гIча съезда доагIача тайпара накъа дахар духьа лоаттабеча къовсаме керда декхараш кхоачашдара совхоза коллектив кхы а чIоагIагIа оарцагIъяккха аьнна.

С. ЧУХАРЕНКО,
Нохч-ГIалгIай облсовпрофа къахьегамеи алапеи отдела заведующи.

ССКП XXII съезда сийна тIайийца социалистически декхараш кхоачашдара дика дакъа лоац Грозперча центральни ремонтно-механически завода механо-сборочни цеха токара Балагиева Усама. Цхьа ди дIадодац производственни нормаш цо кхоачаш ца еш.

Сурта тIа: токарь У. Балагиев гидросъемника эша шток кийчъеш воал.

И. ПЛИЕВА сурт.

Кхоачашдергда тIайийца декхар

Парте XXII съезда сийленца накъа бахара шоайла шерра социалистически яхь а йоаржаяь дика толамаш доахаш хьабоагIа «Старогрознефта» цхьоалагIча промысла къахьегамхой.

Укх шера доккхий декхараш тIайийцад цар. Мехкдаьттеи гази даккхара шера йола план итт бетта кхоачашъе, къахьегама овсарле дикка лакхъе, мехкдаьттеи гази даккхарга дIабода мах лохбе, халача балхий процессашта автоматизации механизации е, иштта кхы а дукха балхаш де. Дика кхоачашду мехкдаьттахоша шоаш тIайийца декхараш. Иштта, семилетка кхоалагIча шера январи феврали бетташка мехкдаьтта даккхара план 109,8 процент кхоачашъяьй. Цул совгIа март беттара план а кхоачашъяьй 22-ча дийнахьа. Уж толамаш даха вIаштIехьдаьннад барти цхьоагIои йолаш къахьегарах, производстве кердадараш юкъекхувларах.

ХIанз промысле коммунистически къахьегама бригадай сийлен цIераш лелаеш йиъ бригада я. Бригадашта юкъе дукха ба коммунистически къахьегама ударникаш а. Цхьа бутт дIабодац цар производственни нормаш тIехкхоачаш ца еш. ХIанз коммунистически къахьегама бригада яха сийлен цIи яккхара къовсам лоаттабеш я мастера Б. Воронина кулгалду бригада. Промысла болхлой кагирхой сайрийнарча школашка, техникумашка, институташка заочно деша багIа. Коллективацара дукхагIбола операторашта шишшеи — кхоккхеи специальность йолаш ба.

Боккха пайда боал промыслерча рационализатораша тела предложенеш балха юкъекхахьарах. Укх шера планах 68 рационализаторски предложени яла езаш ба мехкдаьттахой, 15,7 эзар сом пайда а луш. ХIаьта дIабахача кхаь бетта рационализатораша еннача 35 предложенеех 17 балха юкъейихьай, 2850 сом пайда а луш. Рационализаторашта юкъе дикагIа лоархIаш ба мехкдаьтта доаккхача бригада воккхагIа вола оператор, коммунистически къахьегама ударник М. Родин, скважинашта лаьттан кIалха ремонт ю мастер М. Радушный, хIаьта чIоагIа пайда боалаш предложени еннай промысла начальника М. Еронинеи автоматизации механизации еча группа начальника В. Соликеи. Промыслерча оборудованена басар хьакхараи кIир тохараи механизаци яьй цар еннача предложенех. ХIаьта хьалха станока-качалка шин болхлочо 8 сахьата беш хинна болх хIанз цхьан саго шин сахьата бу. Цу дерригача гIулакхаша торо хулийт съезда сийна тIайийца социалистически декхараш кхоачашде.

Производственни план кхоачашъяра, мехкдаьтта продукташи гази яккхарга дIабода мах лохбара, иштта кхыдола гIулакхаш дара чIоагIа новкъостал хул партийни организаце хан-ханнахьа болхлошца собранеш ярах, хIара участке агитационно-массови болх дика лелабарах, тайп-тайпарча темаех лекцеш ешарах, беседаш ярах, иштта кхыбола болх лерттIа барах.

ХIанз съезда сийна тIайийца декхараш кхоачашдара чуийнна къахьегаш я мехкдаьттахой коллектив.

Т. УЖАХОВА.

СТАЛИНСК. Кузнецки металлургически комбината цхьоалагIча мартеновски цеха коллектив сий даьнна я дуккха керда гIулакхаш деш хиларца. Предприяте эггара хьалха елар цунна коммунистически къахьегама цеха цIи. ДIадахача шера планал совгIа эзараш тоннаш металл делар болат лоаладераша. Шоаш лоаладаьча дерригача болата диъ даькъах кхо дакъа скоростной методащца лоаладаьд цар. Пишка пода цхьан квадратни метра тIара юккъера лаьрхIача 10,5 тонн болат даьккхад цар. Интенсификатораш а йоацаш болх беш йолча мартеновски пишкашка мехка чухь эггара дукхагIа даьккха болат да из. ХIанз комбината еррига коллектив коммунистически цIи яккха чIоагIа къахьегаш я. ЦхьоалагIча цеха болат лоаладераша новкъостал ду шоллагIча цеха мартеновцашта уж хьалха латтарашта тIехьакхебара.

ССКП XXII-ча съезда сийна металлургаша декхараш тIаэцача хана цхьоалагIча мартеновски цеха начальника, Социалистически Къахьегама Турпала, СССР-а Лакхехьарча Совета Президиума члена Михаил Моисеевич Привалова ше къамаьл деш йоккха говзал йолча болхлошта диплом а луш, «Дошо кулгаш дола мастер» яха цIи лойла, аьнна предложени эттайир.

Кузнецки комбинат еча хана ФЗУ деша вахар М. М. Привалов. Комбинат хьалъеш а из хьалъяь яьлча цу чу а болх беш хилар из, подручни волчара волавенна болат лоаладер хиллалца Iомалуш цаI ах шу даьккхар цо. Ший 23 шу долча хана нов. Привалов мастер вар.

Металлургаш дика бовз М. Привалова. 46 шу да цун, царех ткъаьитт шу да цо Кузнецки комбинате болх бу. Дукха ба дика нах мартеновски цехе. Цар зем баькхача, начальника уйла йир «Дошо кулгаш дола мастер» яха сий дола цIи яла еза дикагIа болча болхлошта, аьнна.

Ший гIулакх дика довзача нахах лархIа беза завалочни машина машинист В. Олямовский, болат лоаладу болхлой М. Сапонов, С. Баев, кхыбола металлургаш а.

СУРТА тIа: (аьрдехьара аьттехьа) М. М. Сапонов, М. М. Привалов, Кузнецки комбината къаьнара болхло, воккхагIа вола мастер И. Г. Могилевцев, В. А. Олямовский, С. С. Баев.

В. Войтенко сурт.
ТАСС фотохроника.

Говза рационализатор

Дика лоархIаш а массанена дукха везаш а ва «Красный молот» завода болхло Албогачиев Дауд. ДиъагIа шу доладеннад цо заводе болх бу. Эггара хьалха кердача предприяте балха венача хана кузнечни цехе аьшка пхьара гIончалла болх баьб Дауда. Денгара ди массаза доал завод тоалургйолга а, прессовщикаш эшаргболга а ховш ший балха говзал лакхъеш хьавенав из. ХIанз прессовщик ва Дауд.

Дика болх барал совгIа рационализатор а ва Албогачиев. Дукха пайда баргбола предложенеш тийннай цо. Иштта, цкъа сихха заказ кхоачашде дезаш яр завод. Цхьаккха минут а йоае йиш яцар, хIана аьлча заводо арахеца оатхалаш ца хиларах станокаш вIашагIйохка йиш йоацаш яр лоалахара предприяти. Цул совгIа производственни план а яр кхоачаш ца еш юсаргйолаш. ТIаккха холодно-высадочни автоматаца оатхалаш ергйолаш предложени елар Дауда.

Цхьабакъда, из предложени цхьабараша мотайинзар, хIана аьлча, царна хеталора кIезига низ болча прессаца оатхалаш хьае эттача, цеха чIоагIа эша оборудовани еха а еха юсаргйолаш санна. Из предложени дIатIа ца эцаш йита яле а, нов. Албогачиева предложени тохкаш, расчеташ еш къахьийгар дIахо а. Цунах пайда баргболгах дог тийша вар Дауд. Предложени тахка бокъо елар цунна.

Дукха нах гулбелар тохкам беча дийнахьа Албогачиева беча балхага хьажа. ХIара секунд массаза йоала цхьаьца оатхал кийчйора цу станокаца. Хьалха кхаь сахьатах бе безаш хинна болх цхьан сахьата бир автомато. Цул тIехьагIа массане а къоабалйир Дауда енна предложени.

Цхьан бетта мара аьшка пхьара гIончалла болх бaнзар цо цул тIехьагIа. Из вахийтар прессовщикал. ХIанз керда техника Iомаеш, ший квалификаци лакхъеш, производственни план тIехкхоачашъеш, арахецаш йола оатхалаш дикагIа хьаеш хьавоагIа нов. Албогачиев.

ЧIоагIа пайда боалаш предложени я цо укх тIеххьарча хана еннар а. Ролико-втулочни зIанарий щечкашта штамповка яра балхашта автоматизаци е йиш хулийт цу предложене. Цу гIулакхо торо хулийт къахьегама овсарле дикка лакхъе.

ССКП XXII съезда сийна дикача совгIатаца накъа вара къахьегаш ва хIанз коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цIи яккхара къовсам лоаттабу нов. Албогачиев.

К. ТИМОФЕЕВ.

Квартальни план — массехк ди хьалха

Дика къахьийгад семилетка кхоалагIча шера хьалхарча квартале Грозперча производственно-товарни контора 7-ча цеха коммунистически къахьегама цIи лелаеча нов. Жуков Павел начальник волча № 1 йолча установка коллективо. Хьалхарча квартала план кхоачашъяьй цо 17-ча марта.

Уж толамаш даха № 1 йолча установка коллективага йиш хиннай безаме, цхьа барт болаш къахьегаш еррига коллектив хиларах. Верригаш а 38 саг ва установке болх беш. Тайп-тайпарча къаман болхлой ба уж: эрсий, эрмалой, нохчий, украинцаш, иштта кхыбараш а. Цхьанне шоллагIчоа новкъостал деш, цхьоагIонца къахьег цар.

Коммунистически къахьегама установка сийлен цIи яьккхай цу коллективо 1960-ча шера май бетта производственно-товарни контора установкашта юкъе эггара хьалха. Цу хана денз цхьаккха бутт дIабахабац цо хIара бетта 130—150 процент план тIехкхоачаш ца еш.

ССКП XXII-ча съезда сийна шерра социалистически яхь а йоаржаяь, берригача советски къахьегамхоша санна, доккхий социалистически декхараш тIайийцад цар: шера йола план Конституце денга — 5-ча декабре кхоачашъе, иштта кхыдараш.

Дукха рационализатораш ба установка коллектива юкъе. Царех ба операторaш Лапкин Юрий, Уваров Георгий, Арзаняев Григорий, Бороничeнко Людмила, иштта кхыбараш а. ЧIоагIа къахьег цар кердадараш балха юкъекхувлара, болхлой къахьегам аттача баккхара. Боккха пайда а луш рационализаторски предложени еннай укх шера Бороничeнко Людмилас. Отстойника амбара чу коачала лакхал массаза а цхьатарра хургйолаш предложени еннай цо. Из бахьан долаш аттагIа хилар мехкдаьтта продукташ кIезигагIа ха а йоаеш сихагIа хьагулъе.

Иштта боккха пайда луш я Уваров Георге енна балха юкъейоалаяь предложени а. Рационализатора Лапкин Юре предложени еннай мехкдаьтта хьагулдеча технологически процессаш эргаяхара. Цу тайпара предложенеш кхы а тийннай № 1 йолча установка рационализатораша.

Массаза а шоай кхетам лакхбара чIоагIа къахьег цу установка коллективо. ДукхагIа бараш институташка, техникумашка, иштта кхыча дешара заведенешка деша багIа. Масала, оператор Лапкин Юрий Грознерча мехкдаьтта институте дешаш ва, хIаьта оператор Арзаняев Григорий — педагогически институте, Андреевский Анатолий — мехкдаьтта институте, Кадырова Таисия — политехнически техникуме, иштта кхыбараш а.

Дика дIахьо шоай мукъа ха цу установка коллективо. Еррига смена гул а яле, каст-каста кино, театре ух. ХIаьта, дукха ба производственно-товарни контора художественни самодеятельносте дакъа лоацараш а.

Р. ЛЬЯНОВА.

Кердадар юкъекхувл

Чакхбаьннаб «Старогрознефть» мехкдаьтта промыслови управленерча инженераша В. Бабукова, М. Гладкова, К. Ивинске еннача предложенеех дIадахача шера шоллагIча ах шера дIаболабенна промышленни тохкам.

Дуккхача хана денз глубинни насосаш ханал хьалха малагIча бахьанех йох хьожаш рационализатораш гучадаьннад эггара хьалхагIа насоса приемни клапан талхилга. Дуккхаза даьча тохкамаша новаторашта дагадохийтар насосий болх беча приемни клапана юхе резервни клапан оттае. Цу гIулакхо торо хулийт насоса приемни клапан йоххаше а скважинашкара еха насос хьалъяккха а ца езаш резервни клапан болх бе йолаялийта. Хьалха из операци чакхъяккхара скважинашта лаьттан кIалха ремонт еча ерригача бригадои тракторо-подъемникои 6—8 сахьата болх бе безаш хиннача, хIанз 30 минута турбаш хьал а ца йоахаш, насос хьа а яьккхе ший моттиге юха дIаоттаю. Цул тIехьагIа резервни клапан болх бе йоалу.

Глубинни насосаша 22 опытни скважине юкъера лаьрхIача 430 денни буси болх баьб. Резервни клапанаш оттаяьча скважинаша хьалха бальчунца нийсбича 20 денни буси гаргга дукхагIа болх баьб. ХIанз керда гIулакх балха юкъедоаладар бахьан долаш глубинно-насосни скважинаша ремонт ца еш 45 процент дукхагIа болх бу. Цу гIулакхо торо хулийт промыслашка бIаьш тоннаш планал совгIа «Iаьржа дошув», бIаьш эзараш кубически метр мехкдаьтта газ яккха.

Вай республика районашкарча промысловикаша из гIулакх чIоагIа пайдане долга а хайна мехкдаьтта доаккхачеи газовии промышленноста Управлене лаьрхIад дукха а резервни клапанаш хьаяра болх дIаболае. Цудухьа уж кийчъе заказ деннад Управлене центральни ремонтно-механически заводага. Цу тайпара 560 клапан кийчъергья заводо 2-ча квартале. Керда хьаяь клапанаш дIа-юха йохьийтаргья «Октябрьнефть», «Малгобекнефть», «Горскнефть», «Гудермеснефть», «Правобережное» яхача управленешка а.

Вай мехка хIанзалца цу тайпара боккха пайда луш а атта а кердадар наггахьа мара хиннадац балха юкъедоаладаь. «Старогрознефть» НПУ инженераша енна предложени юкъейоалаергья вай республике а берригача мехкарча промыслашка а дукха ха ялалехьа.

Р. ТУРЛОВ.

10 километр кIоарга

МОСКВА. 31 март. (ТАСС). Йоккхача мехкдаьтта скважина конструкци кийчъяьй Ерригсоюзни Iилматохкама института бурув деттача техника коллективо. Цун бурув 10 километр кIоарга лаьттах гIоргда.

ТАСС-а корреспондентага института директора заместителa Н. С. Тимофеева баьча хоамах, цу тайпара кIоарга бурув хIанзалца цхьаннахьа а, цIаккха а техадац. Цудухьа 10 километр кIоарга скважина яккхар доккха практически гIулакх хинна ца Iеш, Iилманна а лоархIамера гIулакх да.

10 километр кIоаргача скважина конструкци кийчъеча хана института болхлоша оттаяьча проблемаех лоархIамегIа йола цаI я болата турбашта меттел дайгIа долча металлех яь турбаш оттаяр. Шоай тайпарча металлех яьча турбай колонна болатачул кхоза яйгIа я. Цул совнагIа, из геттара чIоагIа а йIовхал дика ловш а я. Иштта из хилар кIоарга бурув тохара чIоагIа лоархIам болаш да. 10 километр кIоаргача моттигера йIовхал 350 градусага дIакхоачаш ма йий. Дукханахьа бурув тохача леладеш дола лоабата маркхалаш цу хьалашка болх бе пайдана дац. Цудухьа хIанз хьаяьй царга температура лойтаргйолаш а уж коачдергдолаш а йола къаьстта шоай тайпа химически реагенташ.

Къаьстта ший тайпа скважина яккхара эшаргья температура дика лоалуш а доккха удельни дозал долаш а йола цемента керда маркаш. Лабораторешка хьаяьй уж.

КIоарга скважина йоаккхаргья вай мехка алмаза остаца. Цкъарчоа роторни хьисапе тоха лаьрхIад бурув.

Вай ханара сийлахь-боккха болам

В. И. Ленина хьехамашка хьежжа, гIа-тIа совдувлаш латта адамий хьинар шийга а ийца, социализма наькъашца общество эргайоаккхаргйола керттера декхараш кхоачашдара тIадерзадир из Коммунистически парте. Организаторски болх парте дика вIаштIехьбаккхар, дуккхача адамаша шерра яхь а йоаржаяь къахьегамхой творчески хьинар совдувлар бахьан долаш ханал хьалха кхоачашйора халкъа боахам дегIабоалабара йола пхе шера планаш.

Тахан, вай мохк шерра коммунизм хьалъе болабеннача хана, советски халкъ ворхI шерарча планах дола доккхий декхараш кхоачашдеш доаллача хана, кердача низаца яьржай социалистически яхь. Цу даькъе цIаькха а сийлахь гIулакх дIадоладир Москва-Сортировочная яхача депо болхлоша. Коммунистически къахьегама коллектив яха цIи шоаех тиллийта бокъо яккхар духьа яхье баьлар уж.

Москва-Сортировочная яхача депо болхлоша дIадоладаь гIулакх сихха хьаллаьцар вай мехкарчаерригача предприятешка а цу тайппара Нохч-ГIалгIай АССР предприятешка а. Цу хана денз ши шу совгIа ха дIаяьннай. Цу юкъа вай ханара эггара чIоагIагIа бола прогресса низ а хинна дIаэттаб коммунистически къахьегама бригадай, коллективай, ударникий болам. ХIанз цунна юкъе дакъа лоацаш итти ахи миллион саг совгIа болхлой, инженераш, техникаш ба. 40 эзар совгIа йолча бригадашта коммунистически къахьегама коллектив яха сий дола цIи еннай, бIаь эзар совгIа волча болхлочоа коммунистически къахьегама ударник яха цIи еннай.

1960 шера июнь бетта Нохч-ГIалгIай АССР предприятешка коммунистически къахьегама бригадаш яха цIераш шоаех тахкийта бокъо яккхар духьа яьржача яхье дакъа лоацаш 2000 совгIа коллектив яр, 30 эзар совгIа болхлои гIулакхера нахи юкъе а болаш. Хьинаре къахьегарца цу ханне а «коммунистически къахьегама бригадаш» яха цIи яьккхар 250 коллективо, царех 55 комсомольско-кагирхой коллектив яр. ХIанз духьал мехкдаьттаи химически промышленносте коммунистически къахьегама ударникаш яха цIи яккхара лаьцача яхьа юкъе ва республикера 38000 саг. 83 бригадана, установкана, сменана «коммунистически къахьегама коллектив» яха цIи еннай.

Коммунистически къахьегама коллективи ударникаши яха цIераш тахка бокъо яккхар духьа лаьцача яхьа юкъе ух болхлойи гIулакхерча наьхеи керд-керда группаш. Масала, хьаэцаргья вай Къахьегама Шеча байракха орден лелаю Грозненски мехкдаьтта чакхдоаха завод. 1959 шера коммунистически къахьегама коллектив яха цIи тиллийта бокъо яккхар духьа лаьцача яхьа юкъе яхаяр 120 саг чувоагIаш йола 14 бригада. ХIанз цу яхье дакъа лоацаш 70 гаргга бригада я, 1061 саг чу а воагIаш. Цу заводе «коммунистически къахьегама коллективаш» яха сий дола цIи яьккхай установкаша: № 1 йолчо (начальник М. А. Абасалиев), № 15 йолчо (начальник Э. Болотова), № 7 йолчо (начальник С. Р. Петросов), иштта кхычар.

«Коммунистически къахьегама коллектив» яха цIи еннай Ленина орден лелаеча «Малгобекнефта» шоллагIча промыслана (промысла заведующи М. Я. Паук), кхычарна.

Коммунистически къахьегама коллектив яха цIи тиллийта бокъо яккхар духьа къовсам лоаттабеш ба керда вахар кхоллаш бола разведчикаш, бригадаш, сменаш, цехаш хинна ца Iеш, бIарчча предприятеш. Цу тайпара декхар тIайийцад химически, Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача, «Красный молот» яхача заводий коллективаша, кхычар.

Коммунистически къахьегама коллективех доалла дика гIулакх малагIа да? Из да, шоаш кхоачашдеча балхашка цунен тIа эггара лакхагIа йола къахьегама овсарле яккха аьнна цар шоашта хьалхашка декхар оттадеш хилар, хIамаш хьаеш йола средстваш мамогга кхояра, продукци тIехдика йолаш арахецара цар хадданза йоакхо еш хилар. Масала, «Малгобекнефта» цхьоалагIча промысла коллективо (промысла заведующи М. Я. Паук) технологически процессаш эргаяхар бахьан долаш 1960 шера 14,1 процент лакхйир къахьегама овсарле. Мехкдаьтта даккхарга дIабода мах лохбара чотах 800 эзар сом паччахьалкхен ахча кходир. 1960 шера 9 бетта промысле чакхъяьккхача 103 геологотехнически мероприяте 2700 тонн совдаьккхар мехкдаьтта. Эксплуатаце шоллагIа методаш балха юкъейоалаяра чотах кхы тIа а 120 эзар тонн мехкдаьтта даьккхад.

Цхьабакъда, из хинна ца Iеш, кхы а дика гIулакх доалл коммунистически къахьегама коллективаех. Коммунизма къонача къахьегамхоша шоаш а шоай новкъостий а хьалкхебу къахьегам эггара чIоагIагIа вахара эшаш дола хIама лоархIача уйланца, мамогга хьинар сов а доахаш творчески къахьега Iомабу уж. Цар Iомаю марксистско-ленински теори, чIоагIагIа къахьег шоай говзал лакхъеш, дешарен культураи боарам лакхбеш. ХIара сага а общества а вахара юкъе социалистически гIулакхаш тоадара тIехьа къовсам лоаттабеш я уж.

«Красный молот» яхача завода № 16 йолча модельни цеха (начальник нов. Емельяненко) коммунистически къахьегама коллективаца 63 саг ва. Царех 12 саг рационализаторий институте деша вагIа, 11 саг мехкдаьтта институтеи техникумеи сайрийнарча факультете вагIа, 14 саг болх беча кагирхой школашка дешаш ва, 26 саг партийни дешара кружокашка Iомалуш ва. Цу коллективацара 30 совгIа саг рационализатор ва. Цар къахьегамо новкъостал ду производствера техникеи технологии эргаяккхара. Цу коллектива членаша контрольни мастераш эшац аьнна юкъера а баьха, хьалхагIарчул дикагIа арахец продукци.

Коммунизм, вайна махарра, гаьнара хIама дац. Коммунизм социализмагара хьахулаш а из дIахо дегIайоалаеш а я. Къахьегамхоша дIадоладаь дика мел дола гIулакх хьаллоац Коммунистически парте, коммунизм хьалъерий моральни дика гIулакхаш доахкаш хьалкхебу советски нах.

Берригача советски наха санна, дега тоамбар хул Нохч-ГIалгIай мехкарча къахьегамхошта. Сийлахь йоккха социалистически Даьхе а цунца цхьана Нохч-ГIалгIай АССР а шоай творчески къахьегамо тоаеш хиларах. Семилетка шоллагIча шера еррига продукци арахецара йола план Нохч-ГIалгIай административно-экономически района промышленносто 1960 шера 20 декабрен ерригача республике 21 декабрен кхоачашъяьй. Дика къахьийгад «Старогрознефть», «Малгобекнефть», «Гудермеснефть» яхача мехкдаьтта промыслови управленей, Грозненски кирпишкий завода, «Красный молот» яхача завода коллективаша а, кхычар а. Терскии Сунженскии довкъашка дукха мехкдаьтта доалла керда моттигаш гучаяьхай «Грознефтеразведкерча» болхлоша мелови тIоанашта кIалхара. Цо йиш хилийтар 1959 шерарчул 30 процент дукхагIа 1960 шера мехкдаьтта даккха. Уж дерригa гIулакхаш коммунистически къахьегама бригадай, коллективай членаштеи ударникаштеи дукхагIа карагIдаьнна да. Уж доккхий толамаш доахаш дика хет хIара цIенача дагара мел волча вай Даьхен сага.

Вай дерригача халкъа уйлеи доги дика хьахьекхар Социалистически Къахьегама Турпала Гаганова Валентинас. «ГIойлен духьа доацаш» яхача ший книжка тIа цо язду. «Вай вахара аз уйла йича, кагий хьарсамилгаш а хулаш вIашагIдеттaлу хи тоатолгаш духьал увтт сона... тIаккха уж а шоай аргIанна царел кIеззига доккхагIа долча, Волга е Енисей яхар санна долча доккхача хих кхетача вокх хин хьарсам чу а доллаш. Цу тайппара вай дIадоладаь гIулакхаш а шоайла вIаши дIакхоачаш а деш шерлу, тIехьагIа коммунизме додача дерригача халкъа сийлахь-боккхача мугIарах дIакхетар духьа».

Цу дешаша хьахьокх советски сага духовни гIулакхаш, дерригача дуненга дIахьокх цун доккха маIан.

Коммунистически къахьегама коллективаши ударникаши яхараш гучахьа йола коммунизма белгалонаш, цун гIулакхаш да. Эггара лакхехьа латтача общества бода никъ булл цар. Коммунистически къахьегама коллективашка хьахул коммунистически обществера саг, къамаши нахи дукха дезаш, балха тIеи юкъарча вахареи хьинаре дакъа лоацаш, маькара, кердадар шийгара дIадоладе ховш, кхетам эца безам болаш, къахьегам дукха безаш вола саг, дог-уйла цIена долаш, бакъахьара саг, шийна гаргарча а гаьнарча а, кхоачара а новкъостий болаш а болча нахаца ший лелача гIулакхашта нийса а сакхеташ а вола саг, къаьга хьаькъал долаш, къайлагIа хIама доацаш, цIена коммунистически эхь-юхь долаш вола саг.

Уж коммунизма зIыргаш вай вахар чу хIанз дукха да, кIаьта денгара ди массаза доала уж дукхагIа а хул. Цхьа ха йоагIаргья цу зIыргех коммунистически вахара сомий беш хулаш.

Партийни, советски, профсоюзни, комсомольски организацей декхар да безамца а йоакхонца а уж зIыргаш хьалкхедар, цар опыт вIашагIа а еттaш, берригача къахьегамхошта юкъе из шерра дIайоаржаяр.

В. ФИЛЬКИН,
Грозненски мехкдаьтта института марксизма-ленинизма кафедра воккхагIа вола преподаватель.

ДУКХАГІА ДУЛХИ ТХАИ— ДАЬХЕННА

Паччахьалкхенга тха дохкара план 101 проценти дулх дохкара план 120 проценти кхоачаш а еш, 1960-гІа шу дика чакхдаьккхар Шелковской района племенной жа леладеча совхоза коллективо. Дикача фух дола жа доладайтар дукха республикерча колхозашкеи совхозашкеи 1.786 устагІа бехкар совхозо.

Даь даьнначох кхоачам а баь Іе безам болаш бац совхоза къахьегамхой. Жа дебадара а жена тІера дукхагІа тха даккхара а наькъаш лехаш, шоай ерриге торонаш гучайоахаш ба уж. СОКП Центральни Комитета январски Пленума решенеша чІоагІа деган гІоз а даьха, семилетка укх кхоалагІча шера керда декхараш тІаийдеш ба совхоза жа лелaдераш. Бахкаш болча хІара бІаь жийна тІехьа 110 Іаьхар хьалкхебар, паччахьалкхенга 2000 центнер тхаи 4000 центнер дулхи дохкар. хІара устагІана тІера 6 килограмми 610 грамми тха даккхар—иштта да совхоза коллективо кхоачащде укх шера тІаийца декхар.

Пленум болх беш хиннача деношке а кийчо йир дахкаш дола жа долча Іулашка. ХІа аьнна кхоалагІа квартал хьаотташехьа а паччахьалкхенна дІалургдолаш дорстаде чуотталаьд 80 бежан. ДІалуча хана хІара бежана дозал 350—360 килограммал кІезигагІа ца хилийта а лерхІаш дика кхоаб уж доахан. Укх шера хьалхарча квартале паччахьалкхенга дулх дохкара план ханал хьалха кхоачашйир совхозо.

Цахкаш дола жа долча ялхайтте а желашка эшаш йола кийчо яьй: дезинфекци яьй, кхоачам хиллал кІалхьарцар а мел эша доакъар а тІаэзад, жа дахкача хана цига эшаргйола ерригa инвентари оборудовании йолаш я.

Дахкаш дола жа долча 4 Іулацара жа март бетта 5-ча дийнахьа денз дахка доладеннад. 3032 жий бехкаб, цар 3742 Іаьхар баьб. Нов. Эсмухамбетова кулгалдеча коммунистически къахьегама бригаде 143 процентага, нов. Манатова бригаде — 135 процентага, нов. Темирова бригаде — 131 процентага дІакхоач дахкача жева даь Іоахарий.

Іодаь дерригa Іоахарий, цхьаккха а тІера ца боалийташ хьалкхедара оарцагІбаьнна ба берригa жа лелaдераш. Цу гІулакха царна доккха новкъостал ду Наьсарен зооветтехникумерча студенташа. Жа дахка долалуча хана совхозе боагІа ветеринарни техникаш хила кийчлуш бола студенташ. Шоай специалистана дика пайда а боалаш, доккха гІо ду цар совхоза жа дахка доладеннача хана. Шоай гІулакх дукха а дезаш, дахкача жега къаьстта дика хьожаш ба кхоалагІча курсера студенташ Кусенов, Фоминова, Елманбетов, Сацоцкий, Бакутина, Цечоев, иштта кхыбараш а.

ДикагІа дола прогрессивни гІулакхаш совхоза балха юкъеозара а фермашта, жа Іуй бригадашта юкъе социалистически яхь йоаржаяра а даиман терко ю партийни организаце а совхоза дирекце а.

Жена тІера дукхагІа тха даккхарахи, дукхагІа Іоахарий дарахи, Іодаь Іоахарий ца дойташ хьалкхедарахи кхо преми яла оттадаьд совхоза дирекце.

Укх шера Іоахарий дукха а кІезигагІа дов. Жа Іуша новкъосташа Амитова, Кудатхетова, Куйлякаева, Гвенцадзе, Эсмухамбетова кулгалдеш йолча бригадашка укх шера Іодаьча Іоахарех цхьаь-цаІ Іаьхар беннабац.

Жа Іушта кердача системах алапеш телга доладаьд совхозо март бетта денз. Болх дика баьча жа Іушта алапеш тІакхеташ я из керда система. Масала, соахка нов. Эсмухамбетова бригадо 42.600 сом (къаьнарча ахчанца) алапи ийцар, кердача системах из алапи луш хиннадаларе цо эцаргдар 64 эзар сом алапи.

Жена тайпаш дикагІа тоалургдола гІулакхаш хоадам болашагІа балха юкъехкувл совхозо. Ставропольски Іилма-тохкама института болхлочо нов. Кулинича новкъостал а деш, къаьст-къаьста кхаь тайпара жа доладелга караийцад воккхагІа волча жа Іуно Ельмамбетова Мусас кулгалдеш долча элитни нана-жена Іуле. Цхьа тайпа хургда къаьстта листа тха долаш, шоллагІа тайпа—дІаьха тха долаш, кхоалагІа тайпа — тха дукха доалаши теннеи.

Совхозе юххьанца дІадоладеш да из гІулакх. Жена тайпаш тоадара дукха беркат дала тарлургдолаш никъ ба из. Жийи каи цхьан тайпара хилийтарца ду къаьсттача тайпара жа доладелга. ДІаьха тха долаш болча жийнаца лелаш бола ка а дІаьха тха долаш бар хулийт. Шиъ-кхоъ тІехье царех хьаяллалца ишта леладу из гІулакх. Цул тІехьагІа, нагахьа санна жий дІаьха тха долаш бале, цунах кхеташ бола ка листа тха цар хулийт, иштта кхы дІахо а.

Царех хьайоала тІехье мишта хул тахкар дукха къоаста а баь дІаоттабаь латт совхозе ийс ка. Цу комашта даь Іоахарий, дикагІа дола тайпа жа доладайтар дукха, колхозашка дохкаргда.

Кхы цхьаькха а керда гІулакх дІадоладаьд совхозо. Хоеш да, лергачул тІехьагІа хьалхарча бетташка жена тІера тха сихагІа дегІадоагІилга. Совхозо социалаьд жецара бІаь ка хьакъоаста а баь, ужаш шера шозза ларга. Хьакъоастадаьча кош тІара тха хІанз 9—10 сантиметр дІаьха да. ХьалхагІа апрель бутт хьахилчеи шозлагІа царна тІера тха 7—8 сантиметр дІаьхденнача хана август беттеи лоргаргда уж. Нагахьа санна из гІулакх дика дІачакхдоале, цох хьадоала экономически беркат бІаргаго атта да.

Шоай жа Іулаш вІашагІ а теха жа леладе баьлар соахка Эсмухамбетови Ельмамбетови. Из керда гІулакх чІоагІа пайдана хилар. Жа Іулашка хьожаш бола нах кІезигагІа ийшар. Из керда гІулакх хІанз кхыча бригадаша а хьаэцаш латт.

ШийвІашагІтехача Іулий бригада укх шера механизированни е лаьрхІад массаза а кердадар лохаш, шин балха юкъедоаладеш волча Эсмухамбетова. Цу гІулакха трактор Іомае курсашка вахийтав цо ше кхетаваь Юрий Каногин. Цу тайппара, районе эггара хьалхара комплексно-механизированни жа леладу бригада хургья Эсмухамбетова йолчох.

Жа лелaдерашта юкъера идеологически организационнии болх кхы дІахо а тоабеш я совхоза партийни организаци. ХІара отделене вІашагІъехкача экономически школашка кІоаргга Іомаяьй СОКП ЦК январски Пленума решенеш. цу школашка ухаш ба берригa жа Іуй. Совхоза хьалхашка латтача декхарашца ювза а ювзаш, дукха лекцеш ешилга вІаштІехьдаьккхад лекторски группо. Къилбаседа-Кавказа юрта боахама хьалха латтарий Ростове совещане йолча хана цига дакъа лоацаш хиннача нов. Эсмухамбетова дукха болх баьб жа Іушта юкъе. Цо массанена а дІадовзийт ший бригадера къахьегамхой коммунистически хьисапе мишта бах а цар болх мишта бу а.

Даьхенна дукхагІа тхаи дулхи лулга — из да семилетка кхоалагІча шера совхоза жа лелaдерашта дег тІа латта керттерадар.

Я. ГРЕСЕВ,
СОКП Шелковской райкома пропагандаи агитацеи отдела заведующи.

ЧІоагІлуш латт совхозацара бувзам

Дукхахача хана денз Грозненски района Старо-Юртовски совхозаца бувзам лелабеш хьайоагІа «Красный молот» завода коллектив. Къаьстта чІоагІа бувзам лелабу цо СОКП ЦК январски Пленум хинначул тІехьагІа.

Укх шера январьи февральи бетташка совхозе баха хиннаб завода директор, парткомеи ВЛКСМ комитетеи секретараш, завкома председатель, завода керттера механики электрики. Укх шера де деза новкъостал малагІча тайпара дергда а кхыдола гІулакхаш а дийцад цар совхоза кулгалхошца цхьана.

БІаьстан балхаш дІадоладара новкъостал де мел эшаш йола материал Іалаш а яь газосварщик хьожаваьв, хІаьта ремонт е аьнна шиъ автомашин хьаийцай заводо. Цул совгІа 200 метр турбаш, 200 метр электропровод, коа тІара оалхазараш чудоахкача помещенена лаьрхІа 75 квадратни метр металлически сетка беннаб заводо совхоза.

Дика лелабу завода коллективо массово-политически культурно-воспитательнии болх а. Каст-каста тайп-тайпарча темаех лекцеш еш совхозе бахача наха. Иштта, дукха ха йоаццаш цига яха хиннай завода агитбригада. Дерригдунен тІарча халкъашта юкъерча гІулакхех лаьца лекци йийшай, хІаьта цул тІехьагІа дика концерт а оттадаьд шефаша.

Цукха ха йоаццаш специалистий группа хиннай совхозе. Подвесной наькъа тележкана, доахана искусственни осеменени еча эша станока эскизаш оттадаьд специалисташа. Цул совгІа совхозе шоай низаца сийлен Доска оттаде а доахана хий меладе металлически ний оттае а лаьрхІад комсомольцаша.

ХІанз завода массайолча цехий комсомольски организацеш совхоза де деза новкъостал дувцаш я.

К. ТИМОФЕЕВ.

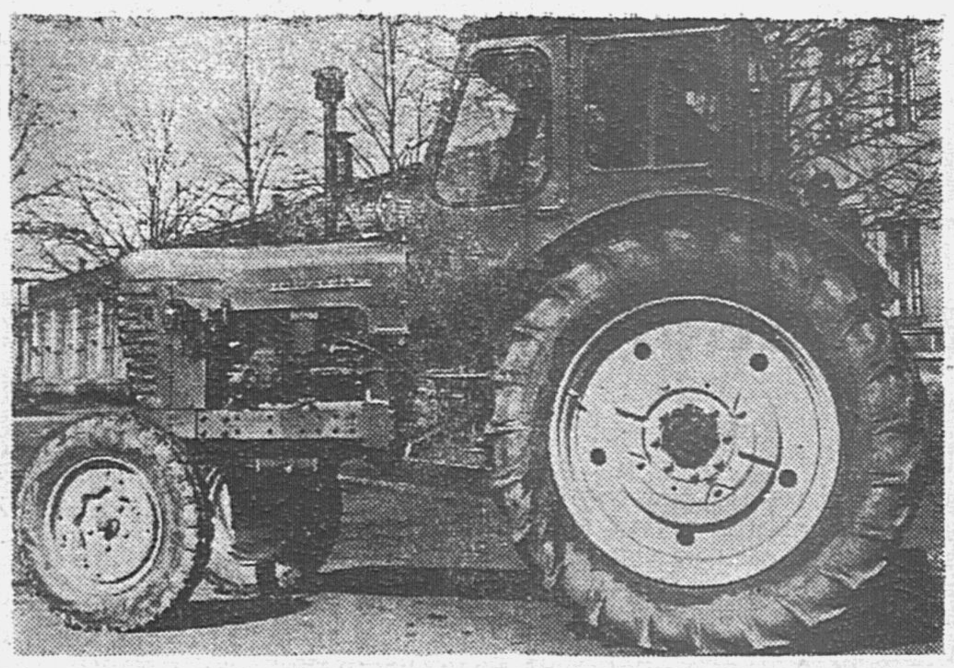

Мински тракторни заводе конструкци а кийчъяь, опыта лаьрхІа арахийцай керда, дикагІа йола тайпа трактор «Беларусь-МТЗ-50». ХьалхагІа арахийцача машинел эргаш я из зІамагІа, скоросташ дукхагІа, дикагІа дІа-юха ерзалуш, яйгІа хиларца. Трактора дукхагІа дола доакъош тоадаьд.

СУРТА ТІА: «Беларусь-МТЗ-50» яха трактор.
Н. Белобровика сурт. ТАСС фотохроника.

1961 шера 31 марта кхаччалца республика колхозашкеи совхозашкеи бІаьсти юв культураш дІаювш баь болх

(планах доагІачох проценташ)

	Ерриг а бІаьсти юв культураш	гидуаргаш	Баьца даараш
Наурски	44	63	34
Каргалински	40	—	19
совнархоза совхозаш	22	—	33
Сунженски	17	24	18
Курчалоевски	17	60	—
Грозненски	16	24	15
Гудермесски	16	33	13
Шелковской	16	217	50
Надтеречни	13	—	57
Урус-Мартановски	8	—	32
Ачхой-Мартановски	5	—	12
Ножай-Юртовски	5	42	—
г. Малгобек	4	4	—
Шалински	2	—	14
Наьсарен	1	—	8
Ерригача республике	13	19	21

Республике хІара денна тІа-тІа дукхагІа шерлуш латт кхашкара балхаш. Семилетка кхоалагІа шу дІа а доладаь, лоаццача ханеи боккхача агротехнически боарамахи бІаьсти юв культураш дІайийна яха чІоагІа балхаш ду республика колхозашеи совхозашеи.

31 марта ерригача республике гІолла бІаьсти юв культураш 22 эзар гектар дІайийнай. ДІадахача шера цу хана йийначул пхезза дукхагІа я уж.

БІаьсти юв культураш дІаювш бу болх дика вІаштІехьбаьккхаб Наурски, Каргалински, Гудермесски, Грозненски, Сунженски, кхыча районашка а.

Ялатал совгІа, дуккха дІаювш я гидуаргаш, баьца дaараш, баьцаш.

Кхо эзар гектар совгІа гидуаргаши эзар гектар совгІа баьца дaараши дІадийнад. 287 гектар шекара свекла дІайийнай.

Республике эггара кертера йола культура—хьажкІаш дІае лаьтта кийчдеш балхаш ду хІанз республика кхашка.

Чехка а дика а бІаьсти юв культураш дІайийна яхар, уж дика хьувкъийтаргйолаш гІулакх дар республика юрта боахама къахьегамхой сийлен декхар да.

МАР А СЕСАГ А ДОАХАН ДЕТТАШ БА

Сунженски района Цеча Эскара цІерахча колхоза шурий-товарни ферме балха ба МишингІар: Николай Ивановичи цун сесаг Людмила Александровнаи. Уж шаккхе а доахан детташ ба. Шоайла социалистически яхье а баьнна, ше-ше дукхагІа шура яккха гІерташ ба уж. Укх шера хІара Іаттагара 2400 килограмм шура яккха дош деннад цар.

Укх шера хьалхарча шин беттаи ах беттаи цар яьккха шура дІалаьрхІача, хІара Іаттагара дийнахь 10—12 килограмм хул. Доахана луш йола шура тІакхетийтара керттера гІулакх да уж дика кхоабилга. Из дош даиман дагакхоаб МишингІар. ХІара Іатта дийнахь-бус 25 килограмм силос, 5 килограмм йол, шортта каг, Іатто луча шурий хІора литра лоархІаш 300 грамм концентраташ лу. Барда а маэшша лу. Іурси, делкъийгеи, сарахьеи кхозза дулл доаханна доакъар. Дийнахьа прогулкана арадоах.

Ше деттача доаханга дика хьожаш, цар оамалаш йовзаш, фу дича цар шура тІатох ховш ва дояр Мишин.

—ДІаалар а эхь долаш, селла кІезига шура луш цхьа етт белар сога кхыча группера, — дувц Мишина. — «Калина» яхаш бар из. Дийнахьбус цхьа литр мара шура лацар. ТІеххьара а сона гучадаьлар хьалхагІа из етт бетташ хиннача доярка массаза а из чувхабаь хилар. Со из хьеста, цунна кулг хьекха вальлар. Етт денна шура тІаетта баьлар.

Электрически машинаца детт Николай Ивановича доахан. Цоахан деттилга чІоагІа аттача доаккхаш а дика а машин я из. Цхьабакъда, цу машино цІенъяь ерригa шура Іо ца йоаккхош моттигаш нийслу. ХІаьта юхеюса тІеххьаръяр эггара хьынагІа йола шура я. Из гІулакх теркал а деш, юхейиса шура кулгаца Іойоаккх Мишин Николая. Маьрагара хьокхам а эцаш, цо санна дика болх беш я Людмила Александровна а.

Доахана кхы а шура тІатохаргйола наькъаш лохаш, шоаш динза дисараш белгалдоахаш ба ферма болхлой. 2—3 дийнахьа юаялла цкъара хьатІаяхь ферме силос. Ши-кхо ди а доаккхаш цига уллаш йокъа а яле, чам бов силоса. Дуккха а дикагІа хургда цкъа дІайиллал мара цкъара силос хьатІа ца кхухьаш хилча. ТІаккха из доахана дикагІа юаргья, цар шура тІатохаргья.

Ферме хьабена барда нийча Іочуботт. Цхьабола етт хул барда дукхагІа эшаш, шоллагІбар — кІезигагІа эшаш. Ний чура барда массане цхьатарра дІа а меле, барда боацаш ханаш йоагІа. Резервуарера турбашка гІолла барда хьаухилга вІаштІехьдаьккхача а доахана иштта шура тІатохаргьяр.

Уж а, уж санна кхыдола а кхоачамбоацараш сихха дІадаха декхарийла я колхоза правлени.

И. ГУЗЕЕВ.

Къахьегам дукха безаш хуле балхах ка яргья

Хьал а кхийна, ший лоІамехьа саг ваха волалуча хана, моллагІа безабале а, цхьа болх безалуш хул цунна. Иштта из болх беза а бенна, тхоай колхозе дояркалла балха яхар со. Ищерски яхача станицена 30 километр гаьна уллача Кречетов яхача хуторе хьожайир со доахан детта. Тха колхозах хІанз совхоз яьй.

Балха хьакхашта яллалца чІоагІа хала дар болх бе. Кулгаш кастта кІаьдлора, зувзар. Доакъарий гІулакх во дар. Доахан кІезига шура луши эсалеи дар. ХІаьта а тхоай балхах дог ца эккхаш, цу доаханга йоалла ерригa шура Іояккха гІерташ, халонех ца а къахкаш, Даьхенна мамогга дукхагІа хьайбай продукци ялара оарцагІа даьлар со а соца цхьана доахан детташ хинна кхыбола кхалнах а.

Мелла чІоагІа тхо оарцагІа даьлча а цу хана оаха деттача доахах хІара Іатто 1000—1200 килограмм мара, кхы дукхагІа шура лацар. Шура дукхагІа яккха безам тха массане а бар, цхьабакъда, из мишта вІаштІехьдаргда цхьаннена а хацар.

ЧІоагІа бІаргаш сийрда даьхар тха СОКП Центральни Комитета сентябрьски Пленуме (1953 ш) нов. Н. С. Хрущева даьча къамаьло. Хьайбаш леладу боахам тоабара, хьайбашкара йоала продукци алсамъяккхара де дезараш къаьгга гучадаьлар. Доахана луш йола шура тІакхетийтар, керттерча даькъа, царна луш дола доакъар дика а шортта а хиларга хьежжа хулаш да. Доакъарийна лаьрхІа хьажкІаш дІае а, доаханна хьажкІий силос тела а даьлар тхо. Цунга хьежжа сихха шура тІаетта даьлар доахан а. Цу хана тха боахам халача хьалах мукъабаьккхар а хьайбаш кхоабача боахама хьалхашка латта декхар кхоачашде новкъостал даьр а хьажкІаш яр. 1953-ча шера СОКП сентябрьски Пленум хилча денз шерагара шерага шура тІаетт оаха деттача доахана. Цу хана денз сона къаьстта дукха безабелар сай болх.

1960-ча шера айса бетташ болча 16 Іаттах хІаранегара 2.607 килограмм шура яьккхар аз. Юххьанца цхьан Іатто луш хинначул шозза дукхагІа из яле а, хІаьта цох а кхоачамбеш яц со. Аттача гІолла хьаулаш хІама дац доаханга шура тІатохийтилга. ЦІаккха кІорда а ца деш, цхьаккха хІама юкъагІа а ца дуташ доаханна мел эша гІулакх деш доярка хилча тІатох цар шура.

Юха ца а сецаяйташ Іаттагара ерригa шура Іояллийтара из хьаста беза, Іатта ше езаялийта еза доярка. ХІара Іатта оамал ши-ший хул. Цудухьа, цар хІаране оамал кІоаргга йовзаш хила еза доярка. Цхьаккха етт а мегаргбац чувхабе. Чувхабеш хилча Іатто шура локъаю.

ЧІоагІа бехктокхаме ха я доахан дахкаш йола ха. Ца бетташ етт бита беза ха йовзара а дахка дезденна доахан лоаттадеча отделене из дІа маца бига беза хара а етт бугІе маца хиннаб ховш хила еза хІара доярка. Бехкачул тІехьагІа 20—25 ди даьлча етт юха а бугІе боагІилга дицдалийта йиш яц. Цу хана из етт бугІе буг, е искусственни осемени ю.

Цу тайппара, етт бетташ йоаккхача ерригача юкъагІа керахь лоацаденна Іаса а долаш хул из. Цудухьа, шура яларал совгІа, цун керахьара Іаса дегІадара а доакъар эшилга а ховш кхаба беза бетташ бола етт. Цу тайпарча Іатта луш дола доакъар оаха укх боарамах тел: дикача аьла 8—10 килограмм, ча—3—4 килограмм, дикача силоса 30—35 килограмм, барда—20—30 литр, дийнахь-бус цо луча шурий цхьан литра лоархІаш 250 грамм комбинированни доакъар.

Ханнахьа ца а буташ, бахккалца етт бетташ хилча бехкачул тІехьагІа Іатто луш йола шура 15—20 процент кІезиглулга гучадаьннад сона.

— Бахка дукха ха йоаццаше а Іатто шура кІезига лу,— яхаш доярка леткъаш хоз юкъ-юкъе. ХІана хул цу тайпара гІулакх? Ца бетташ ше бита етт кхы теркал а ца беш, цунна луча доакъарий йогкхо а ца еш доярка Іерах хулаш да из. Ца бетташ битача Іатта гІожа а моша а, концентрированни а доакъар дехка деза. Бахкалехьа 15—20 ди хьалхагІа мара баккха йиш яц из мошачеи концентрированнии доакъарах. Юкъ-юкъе меллашха хье а хьуеш, чІоагІа хьожаш хила деза цу тайпарча Іатта шамарга. Къаьстта чІоагІа хьежа деза дукха шура луш болча Іатта шамарга бехкачул тІехьагІа: 4—5-зза бетта беза, шим каст-каста хье беза, Іо ца йоаккхаш вІалла а шура яллийта йиш яц. Из гІулакх деш ца хилча Іатта шим талха тарлу. Етт бехкачул тІехьагІа 7—10 дийнахьа ца дича дарrдац из гІулакх.

Цул тІехьагІа, кІезиг-кІезига боаккхаш, концентрированни а тІаккха мошача а доакъарийга баккха мегаргба етт.

Бехкачул тІехьагІа 1,5—2 бутт баьнна ха я доахана эггара дукхагІа шура луш яр. Цудухьа цу хана доахана луш йола шура совъяккхара де йиш мел йола хІама ду аз. Цехкачул тІехьагІа ши бутт баьлча доахана шура кІезиг-дукха йожаю.

Іана хана хІара денна прогулкана арадаьха 3—4 сахьат даккхийта деза деттача доаханга. Из деш хилча доахана луш йола шура тІакхийтта ца Іеш, Іоенна шура ше а хьаьнагІа хул.

СОКП ЦК январски Пленума решенеша дог гІоз а даьккха, парте XXII съезда сийленца накъа яхара сай берригa низ тІа а бахийта къахьегаш я со укх деношка. 1961-ча шера хьалхарча кхаь бетта айса беттача хІара Іаттагара 880 килограмм гаргга шура яьккхай аз. Укх шера хІара Іаттагара 3000 килограммал кІезигагІа йоацаш шура яккха а лерхІ.

О. КУЦЕНКО,
Наурски района «Терский» яхача жа леладеча совхоза доярка.

Ильясова Жансаре дош лу хІара гектара тІара 80 центнер хьажкІий яккха

68,2! ХІара гектара тІара иззал центнер фуалъяьхача хьажкІий яьхар соахка Курчалоевски района Ленина цІерахча колхозерча Ильясова Жансаре кулгалдеча хьажкІаш лелаеча звенос.

Ильясова Жансари хьажкІий гІулакх дика довзаш саг я. Цхьа шу кинна Іац цо хьажкІашта гІулакх ду.

1958 шера Жансаре болх бу Ильясова Хане звеноца. Цу ханна белгалъяьлар из ший болх дукха безарца, низ а хьинар а ца кходеш къахьегарца.

Колхоз вІашагІъелла шоллагІа шу мара дацар. Жансари болх беш хиннача звеной хьажкІаш дика хилалзар. Цхьабакъда, цунна Іалаьмате дика ховра, нагахьа санна лерттІа гІулакх а деш, лаьттанцара балхаш дукха а дезаш (Жансари теш «лаьтта дукха а дезаш» саго хьийга къа зехьа доврт ца хиларах) болх вІаштІехьбаьккхача хьажкІаш дуккха а дикагІа хьувкъаргхиларах.

Ши шу даьннад Ильясова Жансаре хьажкІаш лелаерий комсомольско-кагирхой звенона кулгалду. Ши шу даьннад Курчалоевски районе эггара дукхагІа цо хьажкІаш йоаха.

ХьажкІаш дикагІа хьувкъийтара бола къовсам соахка гуррахье а дІаболабир Ильясовай звенос. Ховш да, хьажкІаш малхи сердалои дукха езаш культура йолга. Жансаре звенос гІулакх ду 15,5 гектар йола участок улл дукхагІа малх хьежача къулбехьарча бос оагІонца. Хьалхарча шера люцерна дІайийна хьаьндаь, тоадаь дар цо хьажкІаш дІае лаьрхІа хинна лаьтта. ХьажкІаш дІаюв лаьтта иштта дика доллашехьа а, кхы а хІара гектара лаьрхІа 10—12 тонн моттигера удобренеш ехкар цар.

МоллагІа яле а, дІайийна культура дика хьувкъийтара де деза керттера гІулакх да ханнахьеи дикеи аьха лаьтташ кийчдар. Из дика кхета а деш, ше тІа а хьожаш чакхъяьлар Ильясова Жансари шоаш гІулакх де деза участок оахача хана. Лаьтта оаххашехь а цунна макха боаккхилга вІаштІехьдаьккхар колхоза механизатораша.

ЧІоагІа йоакхо йир Жансаре шоаш хьажкІаш дІае лерхІа оахам шаьрдара. Цунна ховра, цу гІулакхо тІоадал дукхагІа Іое а из дикагІа соцае а доккха новкъостал дергдолга.

Иштта дика кийчдаьча лаьтта дІайийра цун звенос хьажкІаш.

Уж балхаш дувцаш ца хьоадеш дита йиш яц дІаде фу кийчдар санна дола лоархІамера гІулакх а.

Юртбоахама специалистий новкъосталца дІа мел дувш дола «Краснодарски 1/49 гибридни популяци» яха фу Іалаьмате дика кийчдир. Цае лаьрхІача хІара тонна хьажкІашта цхьаьцца килограмм «Гексахлорани» «Гранозани» техар. Уж молхаш етт хьажкІашта зе деча са доахкача хІамаштеи хьажкІашта хулача лазараштеи дукхал.

Къаьстта чІоагІа терко тІаяхийтар Ильясова Жансаре хьажкІаш дІаювча хана. Ший звено членашта хьалхашка цо декхар оттадир, хІара кІоага чу 2—3 фийг божийта беза, аьнна.

ХьажкІаш дІаер санна дола бехктокхамера гІулакх звенос дика чакхдаьккхалга душ дар цар кхай тІа хиннача моллагІча сага. Нийлха а листа а йоацаш, дика хьалтІаяьлар ерригa хьажкІаш. ТІаккха мара бокъонца дІаболабаланзар звено болх. ХьажкІаш хьалтІаяьлча эггара хьалха хІара гектара лаьрхІа цхьаьцца центнер суперфосфат техар звено членаша, цу гІулакхо торо хулийт хьажкІаш дукхагІа белокаш йолаш а дикагІа лазараштa дукхал отталуш а хилийта.

ХьажкІаш дикагІа хьалтІа мел йоал дега тоам хулаш къахьийгар комсомольцашеи кагирхошеи. Тайп-тайпарча оасара баьцаша, хьажкІашта низ бергбоацаш, диазза оасар дир цар, лаьтта цамца а доаккхаш.

Уж балхаш деш ер дикагІа-вотІа ва ала йиш йоацаш, дика болх бир звено берригача членаша. Бакъда, къаьстта царна юкъе белгалбаха беза Исмаилова КІажар, Чучаева Манаш, Ильясова Малика, иштта кхыбараш а.

Ильясова Жансаре звено 15 кхалсаг я. Кхетамца вІаштІехьбаьккхаб цо царна юкъера болх. ХІара сага довз ший декхар. МоллагІа хІама юкъе ийкха царех цаІ балха ца йоагІаш йисача цунна хьалхара болх бу воккхар. Иштта хоза барт тайна, цхьа дезал санна я Жансаре кулгалду звено. Царна массанена хьокхам луш къахьег звеньеваяс ше. ХьажкІашта гІулакх деча хана Іурра денз сарралца кхай тІа хул Жансари.

ХьажкІаш хьалкхейича чакхбалац царцара болх. Кхы кІезигагІа лоархІам болаш дац уж ханнахьеи дикеи чуэцар. Цунга хьежжа мара хургдац бІарччача шера хьийгача къих хьадогла беркат.

Цу балхашта дикача кийчонца накъа ера Жансаре звено. Эггара хьалха де деза балхаш шоайла дІа-юха дийкъар. Цу гІулакхо торо хилийтар хІара сагага бизза ший низ тІабохийташ къахьега. Цул совгІа Жансаре кхетамца вІаштІехьъяьккхар звено членашта юкъе социалистически яхь. Дийнахьа баьча балха саррахьа итогаш йора. ДикагІа болх баьраш белгалбоахар, тІехьабусачарна новкъостал дора.

Оаха лакхе дийццача тайпара, хьажкІаш чуэцаш а массарел дикагІа, хьинарегІа болх беш чакхъяьлар Жансари ше.

Боккхача безамца бувц Ильясовас колхозеи партийни организацеи кулгалхой (колхоза председатель Зелимхан Тамкаев, партийни организаце секретарь Мат Хуцуруев). ХьажкІаш чуийца яллалца комсомольско-кагирхой звенона новкъостал деш, царна фу эш хьожаш чакхбаьлар уж. Колхоза коммунисташ, хьажкІаш лелаерашта дукха беза хьаший бар. Царна кхай тІа, уж балха боахкача моттиге газеташ, журналаш дешар цар. Болхлой деган урауттадергдола, дикагІа къахьега безам хургбола советски вахара юкъара массалаш а кхувлаш, каст-каста беседаш йора.

Цу дерригача гІулакхаша Іалаьмате чІоагІа новкъостал дир звенос лелаеча участка тІара хьажкІаш 8—10 дийнахьа чуийца яхара. ХІара гектара тІара Ильясова Жансаре звенос хьалкхе а яь чуийцар 68,2 центнер фуалъяьхача хьажкІий. Царел дукхагІа хьажкІаш хьалкхеянзар районерча цхьанна а звенос.

Хеталургда, Жансареца «къовса» могаргдолаш районе кхы говза хьажкІаш лелаераш бац-хьогІ, аьнна. Уж дукха ба!

Царех цаІ я Нохч-ГІалгІай республика Лакхехьарча Совета депутат Эльтиева Хавра, хьажкІий гІулакх, царца де деза балхаш дика довзаш йола Джамбулатова Хижан, кхыбараш а.

Цудухьа я Ильясова Жансаре звенос яьккха котало кхы а чІоагІагІа дог гІоздоаккхаш!

Вай юрта боахам дІахо а сихха дегІабоалабара керда торонаш гучаяьхай СОКП ЦК январски Пленумо. Къаьстта терко тІаяхийта дийцар Пленуме дукхагІа хьайбай продукташ яхарахи царга дІабода мах лохбарахи дола дешаш. Уж декхараш кхоачашдеш керттера дакъа лоац хьажкІаша, аьнна, белгалдаьккхад Пленумо.

Дерригa советски халкъ санна, СОКП январски Пленума решенеша дог гІоздаьккхад Курчалоевски районерча хьажкІаш лелаерий а.

Советски наьха оамал яц карагІдаьнначох тоъам баь Іеш. Семилетка кхоалагІча шера кхы а доккхагІа социалистически декхар тІаийцад Ильясовас кулгалдеча комсомольско-кагирхой звенос. Цо дош деннад 1961-ча шера ше леладеча лаьттах хІара гектара тІара 80 центнер фуалъяьха хьажкІаш яха.

Укх шера а соахка гурахьа аьхача лаьтта дІаюв хьажкІаш. Шоай участка тІа Ильясова Жансаре звенос дукха моттигера удобренеш ехкай. Лаьтта аха а аьха, ерригa удобренеш оахама кІалъяхийтай. Цул тІехьагІа шоай участок шаьръеш, лаьтта цамца доаккхаш массехказа макха баьккхаб. Молхаш а теха кийчдаь латт дІа де мел деза фу.

Никита Сергеевич Хрущева СОКП ЦК январски Пленуме ше къамаьл деш аьннад:

«Вай декхарийла да, кхы гоа а ца деш, тІехьадисар дІадаккхеи, юкъ-юкъерча колхозашкеи совхозашкеи меттел, дерригача лаьтташ тІа а хьажкІаш хьувкъийта Іомадалеи».

Комсомолка Ильясова Жансари чІоагІа дог тийша я хІара гектара тІара 80 центнер фуалъяьхача хьажкІий яккха ший тарлургхиларах.

Иштта дика хьажкІаш хьалкхее районерча ерригача колхозий а, звеной а вІаштІехьдаргда, нагахьа санна халача балхашта механизаци йойя, агротехнико маяххара хьажкІашта гІулакх дойя, лаьтташ хьаьндеш удобренеш йохке.

Цу лакхехьа вай дийцарел кІезигагІа лоархІам болаш дац дикагІа болча хьажкІаш лелаерий балха опыт шерра наха юкъе дІайоаржаяр. Къаьстта белгалдаккха безам ба тха дикагІа барий балха опыт йоаржаелга Курчалоевски районе дика леладеш ца хилар. Районе дукха ба хьажкІашцара балхаш дика леладеш нах. Доккхий толамаш даьхад цар дІадахача шера, кхы а доккхагІа декхараш тІа а ийца къахьегаш ба уж укх шера.

СОКП ЦК январски Пленумо белгалдаьккхача тайпара, районеи колхозийи кулгалхой, партийни организацей керттерча декхарех цаІ да «маякий» опыт шерра наха юкъе дІа-юха йоаржаяр.

И. БАЛИЦОЕВА,
агроном.

М. ХАМХОЕВ,
(тха корр.).

Сурта тІа: Ильясова Жансари.
И. ПЛИЕВА сурт.

Доазол дехьара

Машари колониализми цхьана тарлургдац

28 марта Деле йистеяьнна Дерригдунен Машара Совета сесси чакхъяьлар машара тIехь къовсам лоаттаберий болам чIоагIбареи шербареи гIулакхаца. Вай ханарча сийлахь-боккхача цу болама тIа-тIа а дукхагIа юкъебоагIа тайп-тайпарча мехкашка бахача нахах бола масса тайпа нах. Машара тIехьарча цу болама юкъе тайп-тайпара политически, философски, дына уйлаш йола нах хиларо новкъарле янзар Дерригдунен Машара Совет йизза йола универсальни организаци а хинна дIаоттара.

Хьалха хиннарел хIанзара сесси эргаш я из хьдца колониализмана духьал хиларца. Сессе «Къам шийла Iаме хиларахи колониализм дIаяккхарахи» йолча кертерча резолюце тIа аьннад: «Халкъашта юкъе машар чIоагIбе а доттагIал оттаде а йиш яц колониализм шийн ерригача формашцеи гIулакххашцеи хIама юхе ца дуташ йизза а чекха а дIа ца яьккхача». ТIеххьарча хана хиннача гIулакхаша, къаьстта Конго колониалисташа леладаьча гIулакхаша, бокъонца хьахьекхад колониальни система йолаш хиларо кхераме, дунеиах цIи тоха тарлургдола довнаш хьеделга.

Колонизатораншта дорхал кхайкаеш Деле дaь къамаьлаш укх деношка Каире хиннача Африка халкъий III-ча конференце дIадехаращца дужаш да. Цул дукха хьалха йоацаш Мехико хиннача, национальни суверенитета, экономически мукъадовлара, машара тIехьарча Латински Америка конференце чIоагIа хьацахьа лаьрхIар «шийн ха яьккха яьнна, халкъий хиланза яргIйоаца бокъонсш телхаеш йола масса тайпа колониализм». Конференце халкъаш тIахьийхар «Америка, хIаьта иштта Азе, Африка ерригача территоре тIара колонизаторий Iаьдал дIадаккха шоай мел йола торонаш оацагIа яхара».

Дели... Каир... Мехико... ТIехдаьккха аьннарг хургдац сий доаца, шийн ха яьккха яьнна колониальни система цIенъяь дIаяккха чIоагIо яь бола бIаьш миллионаш нах юкъе болаш низ кхоача болам шийла чIоагIагIа дунен тIа хиннабац аьлча. Советски наха доккхал де йиш я колониальни система йизза дIаяккхар дIадеха дукха нах тIаэза йола идея эгара хьалха Советски Союзо араяккхарах. ООН-а Генеральни Ассамблея XV-ча сессе Н. С. Хрущева оттаяьча цу предложене чIоагIа хьалъайбир дерригача дунен тIара къамаш мукъадахара болам.

Дерригдунен Машара Совета сессе трибуна тIара чIоагIа дийцар ООН йизза йола дунен халкъий организаци хила еза. яхаш. Цу тIа гIолла Дерригдунен Машара Совето халкъаш тIахьийхар ООН-е хила йоагIа Китайски Халкъа Республика бокъонаш юхаметтаоттаяра. ООН-а исполнительни органе паччахьалкхений кертера кхо группа: социалистически, капиталистически, нейтральни паччахьалкхений группаш хургйолаш ООН-а структура юха эргаяккхара.

Колониализм дIаяккхарца цхьана машара тIехьарча дерригача дунен тIарча боламо шийн кертера декхар лоархI массане а дерригa герз Iодуллилга чакхдаккхар. Укх тIеххьарча хана герз Iодиллара тIехьара болам тIа-тIа а дукхагIа хьаллоац империалистически мехкашка герз хьадара духьал ди тIехь дукхагIа хулача наха. Англе берригa нах эгIазбигар атомни заряд йолча «Поларис» яхача ракеташца кийчдаь хи кIалха лела американски кемаш Холи-Лох (Шотландия) яхача заливе чудахкийтаро. Франце миллионаш бола кхалнахи маIа нахи духьал ба хIанз атомни герза тохкамаш деш хилара. Малхбузерча Германе халкъ тIа-тIа дукхагIа эгIазъух Бонно милитаризмаи реваншизмаи политика лелаеш хилара. Нью-Йорке ООН чуйолча цIеношта хьалхашка дуккха нах вIашагIкхеташ митинг а хулаш чакхъяьннача, мехка исторе чу эгара йоккхагIа хиннача, дукха ха йоацаш США вIашагIкхийттача машара тIехьарча походо къаьстта теркам шийна тIаоз. «Герз Iо а дуллаш кхерамзле Iалашъяр» яхача лозунгаца чакхъяьлар из поход.

Вахаро дIадеха керттерадараш да массане а дерригa герз Iодиллари колониальни система дIаяккхари, йоах машара тIехьа къовсам лоаттаберий дерригача дунен тIарча боламо.

С. ИВАНОВ.

„АРГДА ВАЙ ТIЕМАГА — БЕЗАЦ“

НЬЮ-ЙОРК, 2 апрель. ТАСС корреспонденташа Г. Васильевеи Г. Шишкинеи хьахойт:

ВIашагIкхийттача Къамий Организаце цIеношта хьалхашкарча, массаза а сатийна хулача майда тIа цIаккха ца хиннача тайпара сатем байнабар. Iура денз делхаш хиннача догIо а сьекхача шийлача михо а юхатоханзар нах. Укхаза баьхкабар 170 километр машара никъ баьраши царех хьакхийтта эзараш ньюйоркцаши. Дийнахьа 3 сахьат доаллаше а 5 эзар саг гулвелар майда тIа. Демонстранташка плакаташи лозунгаши да: «Тхона деза машара дуне, тхона дезац дуне дохар», «Оаха дех массане а дерригa герз дIадаккхар». Майда тIа хьахоз эзараш наха детта цIогIарч: «Бомба геттара дIаяккха!», «Кхы хулийтаргдац вай Хиросиме хинна гIулакх». Къона бараша машара иллеш доах. Хьахоз вайна йовзаш йола мелоди. «Вайна Iуйре накъа йоагIа шийлача феца» яхача илле мотивах локхаш йола вIашагIкхийттача къамий марш я из.

Бийсана тIехьа ди доагIаш санна,
Форд...шка хиш ухаш санна,
Иштта машар хьабоаккхаргба
халкъаша

ХIанззе а гуш я коталон белгало Импровизированни трибуна тIа хьалтIаьувл ораторaш. Къамьлаш ду «Хьаькъалца ядерни политика лелаяра къовсам лоаттабеча къаман комитета» председатела, квакерски болама цIи хезача деятела Кларенс Пиккетта, машар бахьан никъ баьрий кулгалхочо Бертина, хьаькъалца ядерни политика лелаяра къовсам лоаттабеча студенчески комитета председатела Дубнау. ЧIоагIа раьза хинна тIаэц гулбеннараша массане а дерригa герз дIадоаккхилга мара кхыбола никъ бац дунен халкъий яха ораторий дешаш.

Гулбеннарашта дIадеш машар бахьан никъ баьрашка американски а кхыча мехкашкарча а цIи хезача деятелаша дайта моаршал — Элеонора Рузвельта, Бертрана Рассела, лорда Бойд-Орра, Альберта Швейцера, Джона Коллинза, Раджагопалачаре. Трибуна тIа ва цIи хеза вола халкъий иллеш доаха Пит Сигер, антиамерикански деятельноста хьакъехьарча комиссера инквизитораш гIерт цун прогрессивни гIулакхаш бахьан из набахта волла. Цо илли оал банджои гитареи аккомпонементаца. Ерригача майда цун тIехьа оал:

Тха мугIарашка дувла, доттагIий,
Аргда вай тIемага — безац,
Соцам белга юхатетта йиш яц,
Бомба массаза дIаяккха еза.

ЧIоагIа раьза хинна митинге дакъа лаьцараша тIаэц массане а дерригa герз дIадаккхара дехаш халкъаша яхар де яхаш дунен тIарча дерригача мехкий правительстваш тIахьехаш йола резолюци.

Советски Союза новкъосталца

АХМЕДИ, 3 апрель. (ТАСС). Къона Иемена порт Ахмеди диззача вахарца ях. Селхан болх дIаболабар белгалдоаккхаш байракх урагIъяхийтай цо. Цун причалашта юхе массехк кема латт, шоашта юкъе йемене шекар дахьаш дена «Латвия» яха советски теплоход а долаш.

Наследни принца Эль-Бадра тахан бе боагIача тайпара мах бир халача климатически хьалашка, хьинаре къа а хьегаш, лоацца хана Ахмеди яха порт хьалъяьча советски специалистий балха. Юххье денз балха тIа шоай доттагIал тоссаденнача йеменски новкъосташта хьалхашка доккха сий даьннад советски инженерийи техникийи мастерийи.

Порт хьалъеча цхьана болхаш деш, советски наха кийчбаьб йеменски специалисташ: механически столярни цехий мастераш, электросварщикаш, крановщикаш, водолазаш. Порто болх болабар белгалдеш байракх айяьча торжественни минуте, советски доттагIашта уллув а этта, шоаш баьча дикача балхага, чIоагIа боаккхий беш, хьежаш латтар уж специалисташ.

Салазара режим хьалхкоаб политически полице, эскаро, гебагIаша. Салазар кхер португальски халкъах.

(газеташ тIара).

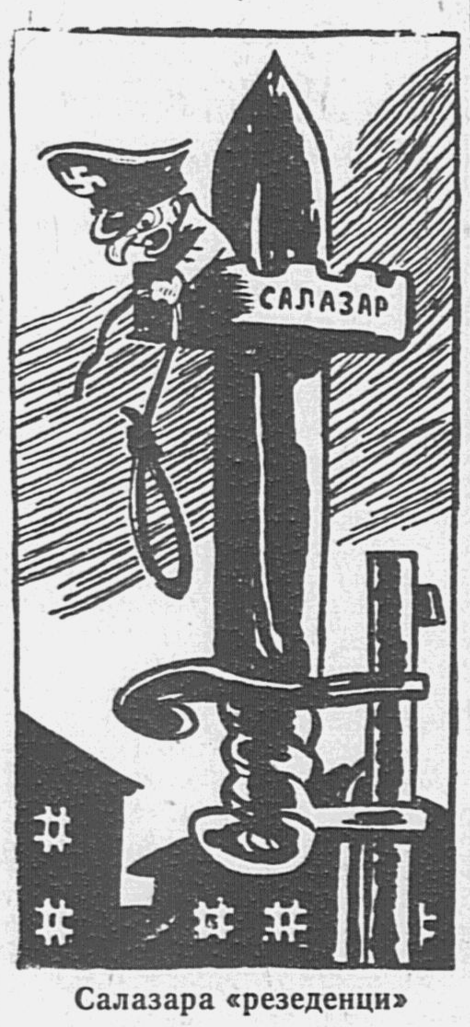

Салазара «резеденци»

Е. Щеглова сурт.

ТАСС фотохроника.

Керда легковой автомобиль

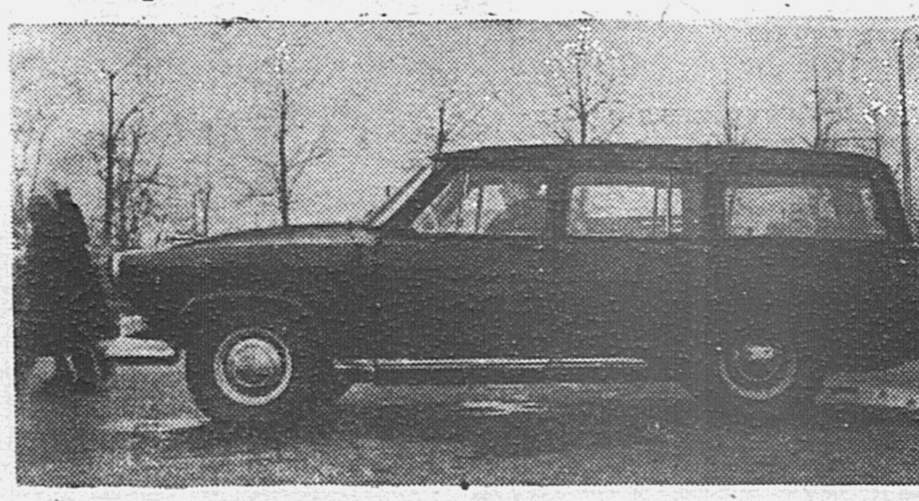

ГОРЬКИЙ. Йиъ моттиг йолча «Универсал» яхача ГАЗ-22 легковой автомобила тохкама образец кийчъяь вIашагIъеллай Горькерча легковой автомобильни заводе.

Цу предприятеша арахийца дика йовзаш йола «Волга» санна, дIакъовлаш цельнометаллически кузови мотори, иштта мощности (70 говра низ) болаш я керда машина. Цхьабакъда, «Универсалаца» дуккхача боараме мухь дIа-юха кхахьа аттагIа хургда. Цу гIулакха, хьалхашкарча гIанда букъ тохаш йола спинка хьалкорчае мара езац. Цул совгIа, 300 килограмм чухошаргйолаш лаьрхIа яь багажни отсек я цун.

Сурта тIа: «Универсал» яха автомобиль.

П. ВОЗНЕСЕНСКЕ сурт.
ТАСС фотохроника.

Музее ух дешархой

БIаьстан каникулаш йолча хана дукха дешархой ухар Грознерча республикански краеведчески музее тайп-тайпарча экспонаташка хьажа, вай республикера Iалам довза, Даьхен тIема турпалашца, юрта боахаме хьалхара моттигаш лелаерашца вIашагIкхета.

Из болх дика дIабахьара чIоагIа къахьийгар музея болхлоша. Граждански Даьхени тIемашка дакъа лаьцараш, вай республике юрта боахаме хьалхарча мугIарашка латтараш бийхар дешархошца вIашагIкхета. Музее боккхача безамца ладувгIар дешархоша цар деш хиннача къамаьлашка.

ЧIоагIа раьза болаш ладийгIар Урус-Мартановски района № 1 йолча школа дешархоша Советски Союза Турпала Ш. Абрамова ше баь тIом бувцача хана.

Ше баьча балхах, коллектив барти цхьоагIои йолаш хиларах дола къамаьлаш дир дешархошта нефтемаслозавода № 18 йолча установка начальника, Социалистически Къахьегама Турпала Т. Летковскаяс.

Боккхача безамца вIашагIкхийтар музее гулбеннараш вай республике цIи хезача хьажкIаш лелаечунца А-С. Зармаевца. Цо дийцар Къилбаседа Кавказа юрта боахаме хьалхара моттигаш лелаерий Ростове хиннача совещане ше ваха хиларах, хIанз ше тIаийца социалистически декхараш, иштта кхыдараш.

Берий каникулаш чакхъяллалца музея Iилман болхлоша консультацеш, беседаш яьй, лекцеш йийшай музее ихараша. Иштта, Урус-Мартанерча дешархошта «Нохч-ГIалгIайчене хинна граждански тIом» яха лекци йийшар нохчий меттала музея воккхагIа волча Iилман болхлочо С. Умарова.

Берий каникулех Урус-Мартановски, Ачхой-Мартановски, Сунженски, Гудермесски, иштта кхыйолча районашкара 3 эзарнел совгIа саг хилар музее вена.

Н. ЩЕРБАКОВ,
краеведчески музея воккхагIа вола Iилман болхло.

Къона болхло

Дукха ха яц 11-ча августа цIерахча типографе ученик Долгиев Темирлан печатникалла балха ваха. Лоацца хана Iомаевелар Темирлан из болх бе. ДикагIа болча болхлоша болх мишта бу а хьожаш, шийна ца ховр царга дIа а хоатташ къахьегар цо. Къаьстта чIоагIа новкъостал дир цунна производственни дешара мастера Мамох Евгене.

Вай республике цаI мара яц «Виктория» яха станок-автомат. Из дика Iомаяьй цо. Укх деношка экзаменаш дIалуш массадолча хаттара дизза жопаш тийлар Долгиева.

Шийн низ а хьинар а ца кходеш къахьегаш хьавоагIа къона болхло Долгиев Темирлан.

В. ВОЙЦЕХОВСКИЙ.

Машиннаькъахой лекторски группа

Грозненски машиннаькъа отделене районпрофсоюзо лекторски группа вIашагIъеллай. Цига дакъа лоацаш ба инженераш, техникаш, лораш, педагогаш, иштта кхыбараш а.

Лекторски групп хIанз дакъа лоацаш 120 саг ва. Гудермес, Грозне, Кизляра, Артезиана машиннакъа предприятешка лекцеш еш цар.

Духхьала ер шу доладелча денз машиннаькъахоштеи цар дезалаштеи цар йийшай 200 совгIа лекци. Тайп-тайпара темаш я лекцей: машиннаькъа транспорте технически прогресс яр, семилетках машиннаькъа транспорт, иштта кхыяраш а.

С. ВОРОНИН.

Тоаяь бани пайдана яц

Октябрьски района 56-ча участкерча банена ремонт е йолаелар коммунальни контора Iай. Халла ремонт яь йистеяьлар бани. Цхьан банех шиъ йир — кхалнаьхеи маIача наьхеи. Тоаяьча бане тоъал тазаш дац. хIаьта долаш дараш а конаш доацаш да. Барзкъаш чудехка яьшкаш дукхагIа яраш чIегаш доащаш я.

Цул совгIа, чура тоаяь яц бани. Пенаш кIир теха дац, хIаьта деха кIизга бIалгаш пахашкаца дIакъейла латт. Бане чу пхиъ душ я, цхьабакъда, царех цхьаккха а яц болх беш.

Банена ремонт яь яьнначул тIехьагIа из миштай, фуд-хьогI цига, аьнна хьожаш бац коммунальни контора кулгалхой.

Цу бане лувча дукха нах ух. Цхьабакъда, е еззача тайпара ремонт ца йойя лувча йиш яц цига. Цу гIулакхага сихха хьажа декхарийла ба коммунальни контора кулгалхой.

И. ЛЮЛЯКИН.

Цхьа этаж йола цIенош Грозне кхы хьалдергдоацаш соцам баьб горисполкомо

Хий, электричество, автомобилий наькъаш дахкара аьттув боацаш уж хилар а, городашка диазза а пхезза а вIаштIара даь цIенош хьалделга ССКП Центральни Комитетои СССР Министрий Советои хьалха даьккха хилар а теркал а даь къахьегамхой депутатий Совета Грозненски горисполкомо соцам баьб городе Грозне къаьст-къаьстача наха цхьа этаж йола цIенош хьалде лаьттай доакъош телга 1961-ча шера 1-ча январе денз соцадолда, аьнна.

1961-ча шера 1-ча январал тIехьагIа Ленински, Сталински, Октябрьски, Старопромысловски райисполкомий решенеех къаьст-къаьстача наха цIенош хьалде тийнна доакъош юхадоахалда.

ХьалхагIа нефтеперерабатывающи промышленноста Управленена, «Красный молот» яхача завода, мехкдаьтта даккхареи газовни промышленноста Управленена хьожадаь хинна, хIанзалца хьа цIенош хьалданза дола пос. Катаяма номераш 407, 403, 422, 423, 424, 425 йолча кварталашкареи Старопромысловски района Иванова городокера номераш 157, 158 йолча кварталашкареи лаьтташ юха хьадоахалда.

ДIахо йодача хана къаьст-къаьстача наха шоашта хьалдеш дола цIенош, дукха квартираш йола вIаштIара даь цIенош цу наькха чотах хьалдергдолаш, уж нах шоайла кооперацешка вIашагIа а бетташ, цу кооперацешка гIолла хьалдолда.

Хьалдеш долча цIеной масс этаж хила еза городе Грозне гIишлош хьалъяра генеральни планага хьежжа къестадолда.

Грозерча ерригача предприятешта, учрежденешта, организацешта, цу моттигашкарча профсоюзий комитеташта могадолла шо-шоай предприятешка наха чуIе цIенош хьалдара йола кооперацеш, уставах йоагIача тайпара, вIашагIйохкара болх болабелга.

Писателаца вIашагIкхетар

Дукха ха йоацаш производственно-товарни контора клубе болхлой, инженерно-технически болхлой, гIулакхера нах гулбелар дешара конференце. Цига Нохч-ГIалгIайчен писатела Арсанов Саидбея яздаь «Мацa довз доттагIал» яха книжка дийцар. Конференце вар книжка яздаь автор а.

Романа идейни чулоацам а, художественни белгалонаш а, воспитательни лоархIам а бувцаш доклад йир конференце лабораторе воккхагIа волча инженера нов. Галеева. Цул совгIа, Кавказа Iалам, цига баха нах, наха юкъера доттагIал авторо дика хьахьекха моттигаш йийцар цо.

Нов. Галеев доклад яь ваьнначул тIехьагIа «Маца довз доттагIал» яхача романа лоархIам бувцаш къамаьл дир ВЛКСМ комитета секретара Л. Васюка. ХIаьта Кавказе бахача гIалгIашта, эрсашта, нохчашта, иштта кхыдолча къамех болча наха юкъера доттагIал чIоагIдара пайдане долаш книжка да нов. Арсанова яздаьр, йоах цо. Къамаьл чакхдоалаш шоллагIа дола книжка яздар а дийхар авторгара нов. Васюка.

Автора говзал, цунна произведене тIарча турпалхой образаш лоацца ювца харах дийцар ше къамаьл деш инженера-экономиста нов. И. Семенова. ТIаккха нов. Арсанова яздаьча книжка лоархIам бувцаш къамаьл дир оператора И. Зосимова, иштта кхыбараша а.

Конференци чакхйоалаш къамаьл дир романа авторо, писатела С. Арсанова. Шийга даьча массехк хаттара лоацца жопаш тийнначул тIехьагIа, авторо дийцар книжка яздеш баь болх, цун сюжеташ, иштта кхыдараш. ХIаьта къамаьл чакхдоалаш производствера коллектив шийца вIашагIкхетарах раьза хилар а, цул совгIа «Маца довз доттагIал» яхача романа шоллагIа дола книжка яздеш ше хилар а дийцар нов. Арсанова.

В. ОПИЧ,
производственно-товарни контора партбюро секретарь.

Книжкаш дешарий хьашташ Iалашду

Республикански А. П. Чехова цIерахча библиотеке болх беш волча 37 болхлочох 20 саг библиотечнии педагогически институташ йистеяьха ва. Цу гIулакхо чIоагIа новкъостал ду библиотека болх лерттIа дIабахьара.

ХIанз библиотекера книжкаш цIагIа деша кхухьаш а библиотекерча читальни зале дешаш а 17611 саг ва. Доккха новкъостал ду библиотека болхлоша дешарашта книжкаш харжача. Цул совгIа дукха балхаш ду библиотекерча болхлоша дукхагIа книжкаш дешараш юкъеозара а.

Дукха ха йоацаш библиотека читальни зале дIадахача шера баьча балха отчетни конференци хилар. Дукха нах гулбеннабар конференце. Цига баьча балха итогаш ювцаш доклад йир библиотека заведующе нов. И. Сергеева. Цо яьча докладах лучадаьлар дIадахача шера коллективо дика болх баь хилар. Библиотека балхацара дика гIулакхаш дувцарал совгIа, кхоачамбоацараш дувцаш а дукха къамаьлаш дир коллектива членаша. Иштта, пенсионера нов. Назиева ше къамаьл деш дийцар библиотека чуйола помещени готта хилар а дешара зале ухача наха Iоховша моттигаш тоъаш ца хилар а. Геттара дика хургдар, нагахьа санна дуккхача хана денз библиотека чуйилла хьалде доладаь керда цIенош хьалдаь доахаре, йоах цо шийн къамаьл чакхдоалаш. Кхыдола кхоачамбоацараш а уж дIадахара наькъаш а кертагIа доахаш къамаьлаш дир актива членаша нн. Чокаева, Саидова, иштта кхыбараша.

Дукха ба библиотеке дика болх беш болхлой а. Къаьстта дикагIа болх беш а, книжкаш деша ухараша сий деш а ба бибколлектора болх беш йола хьехархой института 5-ча курса заочница Дидигова Мареми, Плиева Лидаи. Ши шу гаргга ха мара яц Лида библиотеке болх беш йола. Шин шера йола культпросветшкола йисте а яьккха республикански библиотеке балха енай Лида. Дуккхача хана денз библиотеке болх беш йолча къаьнача болхлочо П. Халебскаяс дукха новкъостал ду Лидайна.

ХIанз республикански библиотеке шера йолча библиотекарий курсашка дешаш гIалгIайи нохчийи 5 йоI я. Курсаш йистеяьхачул тIехьагIа уж дIа-юха хьожаберга тайп-тайпарча районерча библиотекашка болх бе.

Библиотекарий дешарах дика кхет СоагIапчара ена Матиева, ТIой-Юртара Алмазова, йоах библиотека парторганизаце секретара И. Голиковас. Библиотекарий болх дика Iомабара чIоагIа новкъостал ду царна ерригача коллективо.

Р. МУЦОЛЬГОВА.

САГА СИЙ КЪАХЬЕГАМО ДОАККХ

Укх тIеххьарча хана наха чуIе геттара дукха цIенош хьалду городе Грозне. Хьуна боахама болхлошта лаьрхIа 16 квартира йола цIенош хьалдеш боахкача хьуна боахама строительни управлене болхлошта юкъе дуккхача къамех нах ба: эрсий, гIалгIай, нохчий, татараш. Цхьа дезал санна, барт тайна коллектив я из. ТIехьяьнна дика мотористка я, аьнна, цIи дIахезай цига маркхал хьувш йолча Долакова Эскарха Дебихана. Даиман 10—15 процент тIеххоачашъю цо балха нормаш. Шийгара Iунал эшаш пхи бер шийн доллашехьа а, цар а йизза йоакхо а еш, балха тIа сийле яьккхай Дебихана. Уж цIенош хьалдеча иштта дика къахьегаш ба Тааев Iаьла, Муртазалиев Увойс. Сага сий доаккхар къахьегам ба.

П. ПОПОВ.

Сакъердаме хургья Кирова цIерахча парке

Ахкан сезонага кийчлуш я Грознера Кирова цIерах йола культураи салаIареи парк. ХIанзалца санна, 1-ча Мае а ца еллаш, апрель бетта 22-ча дийнахь, В. И. Ленин вaь 91 шу дузача дийнахь хьелларгья укх шера парк. Из ди белгал а доаккхаш, «Ленински кIира» хургда парке: Ленинах къамаьлаш дергда, сийлахь-воккхача баьчча хетаяь кинофильмаш хьокхаргья, Ильича вахари цун революционни болхи хьахьокхаш выставка хургья, «Ленин ваьхав, Ленин вах, Ленин даим вахаргва» яха хоза панно кийчъю, «Ленина идеяш котъяьлар» яха стенд вIашагIйолл, парка театре чакхъяккха лерхI В. И. Ленин вaь 91 шу дизара хетаяь йола кинофестиваль.

Нохч-ГIалгIай республика семилетка дегIаяр бIаргагургдолча тайпара кийчъергья парк. Хьелларгья «Вай маякаш», «ССКП XXII съезда сийна» яха а иштта кхыйола а выставкаш.

Парка сценаш тIеи эстрадаш тIеи Грознерча къахьегамхошта концерташ лургда Советски Союза дуккхача республикашкарчеи доазол дехьарчеи гIорбаьнна болча артисташа.

Иштта дукха а доккхий халкъий сакъердамаш, Грознерча кагирхой карновал, машиностроителий, студентий, мехкдаьттахой, гIишлошъерий, иштта кхычар а салаIара денош хургда укх аьхки парке.

Р. АЛИМОВ.

Ладувгlа радиога

6-ча апреле; 17.00 — керда хоамаш (гIалгIай меттала); 17.10—кагирхошта передача (гIалгIай меттала); 17.25 — ашарий антракт; 17.30 — керда хоамаш (нохчий меттала); 17.45 — «Пасха» яха цIей мичара хьадаьннад» — беседа (эрсий меттала); 18.05 — керда хоамаш (эрсий меттала): 18.20 — «Къахьегамои дешарои ираз дахь» — очерк (нохчий меттала): 18.35 — юртбоахама болхлошта передача (нохчий меттала).

7-ча апреле: 6.35 — «Маякашца нийсле» — передача (гIалгIай меттала); 6.50 — хоамаши передачай программеи; 7.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор; 8.15 — «Ленинан некъ» газета обзор; 8.30 — халкъа иллеши халхара ашараши; 8.50 — Советски Союзереи доазол дехьареи хоамаш (нохчий меттала); 17.00 — керда хоамаш (гIалгIай меттала); 17.10 — «ССКП ЦК январски Пленума решенеш кхоачашъеш латт» — передача (гIалгIай меттала); 17.25 — ашарий антракт; 17.30 — керда хоамаш (нохчий меттала); 17.45 — радиоладувгIархой письмоех оттаяь передача (эрсий меттала); 18.00 — керда хоамаш (эрсий меттала); 18.15 — кагирхошта передача (нохчий меттала); 18.30 — концерт.

УКВ: 9.00 — Радиоочерк; 9.44 — «Блудный сын» яхача спектакла тIара радиокомпозици; 19.01 — Меерович. «Миссисипи тIара городок» радиопостановка; 20.28 — нохч-гIалгIай ашарий концерт; 21.01 — концерт; 21.38 — Хильдерто Вальдес «амбо» яхача балета тIара сюита; 22.19— салаIара концерт.

Редактора зам. Д. ХАМАТХАНОВ.

Тахан кинотеатрашка

Челюскинци цIерахча кинотеатре.
Йоккха зал — **«Iадика хийла шун, кхокхарч».**
Долалу: 10, 12, 2, 4, 6, 8, 10.
ЗIамига зал № 1 — **«Iадика хийла шун, кхокхарч».**
Долалу: 8.30, 10.30, 12.30, 2.30, 4.30, 6.30, 8.30, 10.30.
ЗIамига зал № 2 — **«Го».**
Долалу: 9, 11, 1, 3, 5, 7, 9.
ЗIамига зал № 3 — **«Го».**
Долалу: 9.15, 11.15, 1.15, 3.15, 5.15, 7.15, 10.15.

«Родина» яхача кинотеатре.
«Музкомандацара кагий нах».
Долалу: 9, 1, 5.15, 9.15.
«Iадика хийла шун, кхокхарч».
Долалу: 11, 3, 7.15.

РЕДАКЦИ АДРЕС: г. Грозный, Сталина улица, 15. Телефонаш: редактора зам. — 2-07-01; бехктокхами секретара — 2-45-48, партийни вахареи, экономикан, письмойн отделий — 2-25-72; корректорске — 2-30-91;
АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Сталина, 15. Телефоны: редактора — 2-41-23; зам. редактора — 2-07-01; ответственного секретаря — 2-45-48, отделов партийной жизни, экономики и писем — 2-25-72; корректорской — 2-30-91.

1918 шерарча 11-ча августа цIерах йола типографи, г. Грозный, Революце проспект, 30/3. Типография имени 11 августа 1918 года, г. Грозный, проспект Революции 30/3.

СФ02059 Заказ № 2050

ХЬАЛХАРЧА МУГIАРЕ ЛАТТ КАГИРХОЙ

Комсомольцаша, берригача советски кагирхоша чIоаггIа дог гIоздалярца тIаийцад ССКП ЦК январски Пленума соцамаши парте XXII съезд гулъярах бола соцами.

Феврале хиннача ВЛКСМ ЦК IX-ча Пленумои ВЛКСМ Нохч-ГIалгIай обкома VI-ча Пленумои дийцар январски Пленума соцамаш кхоачашдеча комсомольски организацеша дакъа лацарах. Цу шинна а Пленумо парте оттадаь керда декхараш кхоачашде аьнна тIахьийхар комсомольцаши кагирхойи.

Шалински районера кагирхой хьинаре къахьегаш ба юрта боахам дегIабоалабарах дола парте тIахьехамаш кхоачашдара. Оаха чIоагIа доккхал ду январски Пленума заседанешка тхоай районерча къонача юрта боахама мастерий цIераш яхарах. Нов. Н. С. Хрущева Пленуме дика гIа бола хьажкIаш лелаераш ше бувцаш, цIераш яьхар новкъостий Зармаев Абдул-СаIидеи Музыкаева Маликаи.

Партенеи правительстванеи керте латтачо иштта дика могадаро керда декхараш тIадожаду тха районерча кагирхошта. Цу дешо хьахьокх юрта боахама продукцеш дукхагIа яхар духьа лаьцача социалистически яхье хьалхара моттигаш комсомольцашеи кагирхошеи яха езилга.

Укх шера тха районерча къахьегамхоша лаьрхIад 5500 гектар лаьтта хьажкIаши 2800 гектара тIа шекара свеклаши дIае а хIара гектара тIара 50 центнер фуалъяьха хьажкIаши 200 центнер свеклаши яха а.

28 комсомольско-кагирхой звеноша цахаддаш къовсам доаттабергба 1800 гектар лаьттах хIара гектара тIара 60—70 центнер фуалъяьха хьажкIаши 850 гектар лаьттах хIара гектара тIара 600—700 центнер моша хьажкIаш а йоахкаш дола сийна гIади даккхара.

Къаьстта доккхий декхараш тIаийцад комсомольски звеноша. Зармаева Абдул-СаIида звенос лаьрхIад 100 гектар лаьттах хIара гектара тIара 120 центнер фуалъяьха хьажкIаш яха. ХIара гектара тIара 120 центнер фуалъяьха хьажкIаш яха лаьрхIад Музыкаева Маликас 60 гектар лаьттан тIара. Хьийкъа хьажкIаш кхеярах дола декхараш тIаийцад Зубайраев СаIид-Эме, Абдулвахабов Iирбе, иштта кхыча хьажкIаш лелаерий звеноша.

Шекара свеклаш кхееш хургья укх шера 15 комсомольско-кагирхой звено. Цу звеноша лаьрхIад 500 гектар лаьттах хIара гектара тIа 250—300 центнер свеклаш хьалкхее.

Районерча комсомольцашеи кагирхошеи хIанзалехьа а кхаьцка дIайихьай 16000 тонн моттигера удобренеш. Цу балха юкъе дикагIа дакъа лоацаш хиннай «Дяялка» совхоза 1—2—4 отделенешкареи «Шалинский» совхоза 5—6 отделенешкареи комсомольски организацеш.

Юрта боахама продукташ яхар лакхдара дика инициатива дIайолаяьй свинаркаша — комсомолкаша Князева Раяс, Груднева Раяс, Купичкина Шурас. Цар лаьрхIад укх аьхки 2000 хьакха хьалкхее а ССКП XXII съезд хьаеллача деношка 200 тонн дулх паччахьалкхенна дIадала а.

50 доярка дош деннад хIара Iаттагара 2000 килограмм шура яккха. «Шалински» совхоза III-ча отделенерча къонача доярка Исрапилова Хадижата республикански яхье яьккхача коталонах «Нохч-ГIалгIай АССР-а дикагIа йола доярка» яха цIи еннай ВЛКСМ обкома бюрос. Укх шера а доккхий толамаш даьхад доярка Исраилова Камета, Гайсумова Зарас, иштта кхыбараша.

Хьайбай боахам дегIабоалабара районерча кагирхоша кийчдергда 3000 тонн гIожа доакъари 14000 тонн силоси.

Езача парте XXII съезда сийленца накъа бохар духьа, шоай низи хьинари кхо ца деш, къахьегаргда укх шера тха районерча кагирхоша.

М. ДАРГИЕВ,
ВЛКСМ Шалински райкома секретарь.